Quoniam circa **Tractatus de confessione**
confessiones pericula sunt plurima
et difficultates quamquam emergunt. Ideo ad honorem dei et sancti
Nycolai ac fratrum utilitatem et
confitentium salutem tractatum hunc
de confessione compilavi. Sectis titulis
singula que circa confessionem requiruntur quasi ad
oculum conducentes. ut facilius quilibet lector
quod velit valeat invenire. Huius
tractatus rubrice sunt hee.

Quo tempore incepit confessio. i.
Quare fuit instituta. ii.
Cui facienda sit confessio. iii.
Quando sit confitendum. iiii.
Que precipue in confessione requiruntur. v.
Que sit necessaria ad veram confessionem. vi.
De allocutione sacerdotis et [illegible]
inductione ad confitendum. vii.
De circumstantiis quas peccator tenetur confiteri. viii.
Utrum circumstantie aggravent
peccatum. ix.

.x.
De interrogacionibus a sacerdotibus faciendis.
De generibus absolucionum. xi.
De officio et debito sacerdotis erga penitentem. xii.
Cuius peccata dimittat et per quem mortalia sive venialia dimittantur. xiii
De modo penitencie pro qualibet peccato. xiiii.
Quid debeat considerari in imposicione penitencie. xv.
Quot sint casus in quibus teneantur penitentes semel confessi iterum confiteri. xvi
Quid valeant remissiones que fiunt hospitalariis templariis et aliis in pontibus et dedicacionibus ecclesiarum et in festiuitatibus sanctorum.
De nocturna pollucione. xviii xvii
De coitu coniugali. xix.
De gradibus peccatorum. xx
De dilacione penitencie. xxi
De impedimentis confessionis. xxii
De desperacione venie. xxiii
De principalibus viciis. xxiiii
De cardinalibus virtutibus. xxv.

Q° tp̄e incepit ꝯfessio. cap°. i.

Videamus q° tp̄e i cepit ꝯfessio
& d' hoc quinq3 st opiniones.
Quidā eni dicit q i exordio
humani gn'is post pctm primi
hois. qn. s. dns i terrogauit adā
de pcto cōmisso. volēs ut eē ut q
recognoscendo cōmissū. ꝯfitendo de
let. ut de pe. dis. i. c. Exemplo
de pcto. Alii dicit q i cepit a
pcto caym. qn dns eu iterro
gauit ubi ē abel frē tuus.
volēs ut cōfiteret. ut de pe.
dis. i. c. demq3. Tercii di
cit q a tpe Josue. qn. s.
precepit Achor ut cōfiteret
q accepit de anathemate Je
rycho. ut p penā tpale euā
deret eternā. ut .i. q. iiii. Et
pcto. lxxxiii. q. v. Quod g.
Quarti dicit q a cōstitucōe
ecclesiastica. q ligat & tenetur

gressores puniuntur. ar. xii. q. vi. de
lijs. Contra dicit quod a veteri testa
mento. quod verius est credo. Nam in
levitico dicitur quod ysaias fecit penitentiam. et confes
sus fuit domino illud etc. Commisit autem
in novo testamento a iacobo .i. Confi
temini alterutrum peccata vestra ut salu
emini. ut extra de pe. di. v. Communis.
et est a domino in evangelio. Ubi precepit dominus
decem leprosis. ut ostenderent ora
sua sacerdotibus. Ut de pe. di. i.
est. Quamquam etc. medium. Quare fu
Secundum quod erit instituta confessio. n.
videtur quare fuit instituta. ideo
s. ut per eorum confitentis vel penitentis
tentis. sacerdos qui non videt in consci
entia. instruat eum in satisfactionis impo
nendo. Item in quibus peccato etc. s. s.
in prudentia. delectatione et patratione.
Contra quod epylia remedio opus est.
In prudentie opponitur confessio. de

quare fuit instituta confessio. n

lectacioni contricio cordis · satisfactioni operis sa-
tisfactio. Ut sicut deum tribus modis
offendimus cogitando, loquendo, operan-
do, ita tribus modis satisfaciamus
confitendo contra cogitacionem · contricionem lin-
do contra delectacionem · satisfaciendo contra ope[ra].

Cui sit facienda confessio capitulum iii.

Videamus cui facienda sit confessio
. i. cui debeamus confiteri. Et est dicen-
dum quod sacerdotibus, quibus dominus ligan-
di atque solvendi contulit potestatem.
Ut de pe. dis. i. Verbum dei. Et in
articulo necessitatis cuilibet est lo-
co. vel alii possumus confiteri. Ut de pe.
dis. i. Quem penitet. Non credo tamen
quod scismatico vel heretico vel excom-
municato vel est diviso ab ecclesia pos-
sit quis confiteri. Ut de pe. dis. vii. cum
est non licet, quia excommunicatus ante
absolucionem communicare non de-
bemus. Ut extra. i. de offi. iu. de.
quintum. Et consuluit. quia ab eo cum quo
ab excommunicato possumus accipe-

qrat aliu dic e pmitam. dist. xl.
c. iij. Quam multos. Quod tamen non cibo
nec dicto. sed arbitrio discreti vi
ri relinquitur. Quando sit confitendum. capitulum iiij.
Consequenter videamus quando sit con
fitendum. Et dico quod statim quando potest
haberi copia sacerdotis. Alias cum
mora. Ut de pe. dist. iij. Ille rex.
quod in talibus sit periculum. Ibi. dist. v.
Baptizati. Sed diuturnitas temporis non
minuit sed auget peccatum. Ut extra
de consuetudine. Cum tanto. Quot principaliter
Videamus requirantur in confessione. capitulum v.
quod principaliter requiruntur in confessione. Tria
scilicet tria. scilicet oris confessio. cordis contritio.
et operis satisfactio. Ut de pe. dist.
iij. Perfecta penitentia. Que sint necessaria
Sequitur videre in confessione. capitulum vj.
quod sint necessaria ad veram confessionem.
Tria possunt esse octo. Ut sit humilis
unde ille. Humiliamini sub potenti ma
nu dei et cetera. Generalis quia omnia de confiteri.

Iuxta illud: Effunde sicut aquam cor tuum ante
conspectum domini dei tui. Ut de pe. dist. iii.
Sunt plures. Discreta, quia sigillatim
debet confiteri delicta. Iuxta illud: Lavabo
per singulas noctes, id est per singula pec-
cata, lectum meum, id est conscientiam meam.
Vel discreta ut que non fecisti causa
humilitatis non dicas, quia hoc non esset
discretum sed potius fatuum. Ut xxxiii
q. v. Cum humilitatis. Accelerata ut cum
mora et non supplicatione confiteatur.
Ut de pe. dist. v. ca. i. Unde peccant
sacerdotes qui repellunt confitentes
cum mora vel non audiunt peccata. Cer-
ta, quia non de incertis in confitendo, quia
certus fuit in peccando. Verecunda, con-
tra impudentiam. Ut de pe. dist. i.
Quem penitet. Integra ut non unum
uni sacerdoti et alterum alteri confiteatur
peccatum sed totum uni. Ut de pe. dist. v.
ca. i. Ut dicitur et dist. i. Lacrimabilis.
Circumstantialis ut dicat circumstantias

Tn de hac in speciali titulo plenius trac-
tabitur. Sed tamen ad presens continens has viii.
circumstancias de quibus dicitur versus hic hec. Quis.
ubi. quare. quantum. quos. quomodo. quando. Adiunc-
to quociens. Hoc actu nota respi-
ciens vel respiciens. Quilibet obser-
uet anime medicamina sumens.
Secundum exponendum de peccatore. Quis
i. an sit occultum vel manifestum.
Ubi. in quo sit. loco sacro vel prophano
commisit delictum. Quare. i. quando tempta-
tione fuerit victum et utrum fue-
rit voluptate. Quantum enorme
vel mediocre. Quos. i. in quo ipse statu
vel persona vel officio vel dignitate sit
constitutus. Quomodo sit de in agentis
et pacientis quomodo mensura secundum actu
quam locum. Quando. i. quo tempore ieiunio
festivitatum vel alio. Quociens. i. de-
ualeque et actualis est confitendum si
ad memoriam possit reducere. In

huiusmodi circumstancijs ille sit ecciam
attendere q mutat petim. vt fl(ur)
si fiat i ecca mutat i sacrilegii
ronem. dr circumstancias dz attende
sacerdos. q iniugit pniam. q i hijs
vlibz contingit. Quantitas. qualis
sacius. etas seque. scia. sexus. Con
dicio. tepus. locus. vsque maduiz
notabis. Quilibz obseruans. aic
medicamina dando. Quantitas an
sit enorme l mediocre. vt
extr. de q̄sicior. Qualis sacius
an occultu l manifestu. vt l.
di. de hijs. Etas. vt extr.
i. de delicto puerorum. puer
scia. an i statu l' sine metu.
vt iij. q. ix. indicatis. Sexus.
q2 ai mulie mina e agendu
quam si agliciatur sexus. vt
xxxij. q. vij. indignantur.
Condicio. qz mina ai suo q de
dit dno quius no debet. quia

cu libro q nulla nocte colerigr. De pcij.
q v. Dr compulsus. Tepus xl. qr tunc
gradus. Vl tps si solepne e tunc
gruus peccat. Adueo. d hec dem est.
Lecus r d hec simile. De allocucione sa
Sequitur cerdotis r mita inducone. vij
d allocucione sacerdotis. r mita
inducone r ducetur ad confitendum
peccata cu sacerdos moneat dilecciom
dei primo. quoniam misit filiu
suu ppter peccatores. Secundo
r. qlr p peccatoribus redimendis
mortuus e. Spinis constitutus.
lancea pforatus. manibus r ped
bus clauis confixus. Confiteatur
ut mors r sibi pfit. Item xpus
no venit ppter iustos. s ppter
peccatores. Item no vult deus
mortem peccatoris. s conuersionem
Jusiur. Nolo mortem peccatoris.
s ut conuertatur r viuat. Item si
confitetur gaudium fiat angelis.

purus de quo gaudium etc. Item confortat
ipsum exemplo Petri, exemplo Pauli,
peccatum Marie Magdalene, confessio
et fides latronis, adulterium David,
item theolonearii, qui tamen omnes conversi
conversi peccaverunt, veniam per peni-
tentiam obtinuerunt. Et quia ex ipsis
postea apostoli facti sunt et sancti. Item me-
dicus spiritualis ad exemplum medici cor-
poralis inducat egrotum ut de salute
confidat et confortet. In fine salutem
tamen dei adiutorio polliceatur, ut e-
ger confidenter morbi, id est peccati dete-
gat quantitatem et qualitatem secundum
doloris acritudinem. Consequenter
inquirat quando morbus arripuit,
etatem, sexum, causam morbi, longi-
tudinem, diuturnitatem [illegible]
consuetudinem, per locum, statum, im-
petum pulsus, gestum corporis, habi-
tum mentis. Item suadeat sacerdos ne

veniadet peta sua confiteri. qr no
hoi loq' s3 do. Itē in primo confess'
p absoluto habet in iudicio p con
dēpnatōe. Itē si nunc confiteri
vitabit penas in inferno. et ecnu p
dysi gaudiu possidebit. Si autē
noluit confiteri puniatur eciam tn̄ ex
iudicij. penas in inferno. qr vt dī
ptepus Itē in inferno vnusquisq;
ad pmiu suu stupebit et fa
cies combuste vult eor. Itē
dico ista dies ire. dies ca
lamitatis et misie. dies tribula
cōis et angustie. dies tenebrarum
et caliginis. dies nebule et turbinis.
dies tube et clangoris. Itē qr in
inferno tenebre mencia e obscu
ritas. pmiat acerbitas in ista ma
liciz et miseria. ibi erit fletus
gemitus eiulatus vlulatus luctus

ꝛ cruciat9. fetor. ꝛ clamor. ꝛ clan
gor. fletus ꝛ tremor. dolor ꝛ labor.
ardor ꝛ fetor. obscuritas ꝛ anxie
tas. acerbitas ꝛ asperitas. cala
mitas ꝛ egestas. angustia ꝛ tristi
cia. oblivio ꝛ confusio. torciones
ꝛ puncciones. amaritudines ꝛ ter
rores. fames ꝛ sitis. frigus ꝛ
cauma. sulphur ꝛ ignis ardens.
Hoc totum habet in loco ꝯmocciau
teray 9 mundi contemptu. Que

Seq. circumstancijs quas peccator tenetur confiteri. xviij
De circumstancijs quas peccator debet
confiteri. ꝛ sunt hec. Qualitas criminis
in loco in tempore in perseverancia. in uari
etate persone. ꝛ qualiter temptacione
in mora in perpetua execucione.
excellencia status. officij multi
plicitas. primus dicitur in confi
teatur cuius etatis fuit sapie
ꝛ ordinis. Item debet confiteri de ob
missis bonis que facere potuit ꝛ

no fecit. q sr delicta. & no pcta. qr
vt dr Aug. Pctm e pptro mali.
delictu e delictio boni. Vn delictu
qi delictu. Ite cofiteat. qr tradon
xpi exripuit do. l' excepta 9fir
mauit. Ite qr ex' se mali pre
buit & boni no fuit. & dlictu
qr homo itulit. & no solu cogitet
qd & qlr fecit. s; qr iuste deum
offendit. Vt l3 totu collig dep
di. v. ptr. i. Vtru circustancie
Sequitur aggruet pctm. rr.
Vtru circustacie aggravent
pctm. & hoc pbare videt multa
iura q aggruat. Vt e di. ho ira
xi. q. iij. Precipue. xxxiij. q. v. Qui
vidit. Sed qr no. qr sic circustancia
cca fuget cutius attendr. ita &
pctm circa dlctaom & cotemptu.
di. vij. q. i. c. Hoc ipe ut uis
ut. xxiij. q. i. Odi. & q. iij. Deus.
Et illi 3hil dubitauit. Sola volu
ntas

tatis forma moneat vel maneat
opus. Quecumque agant homines iterato
indicat omnes. ¶ Ad ista cognoscenda sci-
enda nota quod dicuntur circumstantie
quedam que adhereant ipsi peccato. quedam que
placent. quedam que nec placent nec peccato.
quedam quidem nec auget peccatum nec mi-
nuit. Circumstantie sunt accidentia
que sunt in homine. exempla loco. dignitate
scientia et consilium. Vel aliter. Circumstan-
tia est accidens cum genere peccati rea-
tum in se faciens. Quedam quidem adhe-
rent ipsi peccato ut est placentia.
horribilitas. et detestatio. Quedam
quidem placent. ut scientia. dignitas. et of-
ficium. Quedam quidem nec placent nec peccato.
sed extrinsecus ut locus et tempus.
Quedam quidem nec auget peccatum nec mi-
nuit. ut que considerantur ex nomine
tamen si acciderit [illegible] peccatore cum
maria christi nomen beate virginis

quã cũ bertha · mg' eãdem ipm p°
catre ppt' erroneã scīam · ht q̄i.
in̄ de hymo · ea vlt · No tn̄ alias
hs solū nomē. Solicito ad pdicta
M3 ptm q ad deū cōa cōceptum
z dlacōm attendit. Quo ad cētiā
vō q nescit nc pt d occltis iudi
care · h3 d manifestis tn̄ · vt · xxiii
dis · Erubescat · h · ex · in · de hymo.
Sic ifine atted. quo ad ēnstā
tias · quas tenet quib3 sītur
li reducat ad mēoriā · Quia
mg' psumnt eligere clericū
q̄ laicū · ideo g'ie statutū · quã
pūlū · Et ideo maiorē ipo
nit ei pnãm · Secus ē d deo
qr ipm nō latet pcti qlitas.
nc pectantis affectus · vt · xxiii.
q · in · Deus q. De interrogacōi
Sequit' bus a sacerdotib3 faciendis ·
De interrogacōib3 sacerdotib3 fa
ciendis · Dicit cū aug°. Quod

sacdos subtilit̃ et sapient̃ et astute it
roget pctore ut q forte dice ig
rat. l' vecũdia duct᷒ velit occulta
re dicat. ut de pe. dis. vi. cap. s.
Circa finẽ. Itẽ debet sacdos api
re iniqtatẽ penitenciũ. ut xliij
dis. Sit rector. Et in istis oibꝫ de
ee caut᷒. ut spentẽ tortuosum ob
stetricante manu educat. Hoc consu
lo q in interrogacoibꝫ nõ descen
dat ad specialia. l' ad spales cir
cũstancias. q2 multociens confitentes
nũq̃ talia q̃ comiserant. ꝫ postea
in talibꝫ grauit̃ deliquerunt. Unde
sic interroget pctore q̃ forte ig
rat. Fuisti ne luxuriosus. et q̃lr. et
q̃bꝫ modis. i qbꝫ casibꝫ. et q̃ q̃d
quociens. q̃ diu pseuauit. Et
ne ex praua consuetudie sit su
pbus. l' aliqm timeat. et que
causa sit eius. Hoc tñ ipse sac
dos deprimet q̃litate modos.

et alia que ponit. Et sic sacerdos quandam vel tamen
interroget. Ita sed breviter et summatim modo
potest de quolibet capitali vicio querere ut
est inanis gloria. ira. invidia. accidia.
avaricia. luxuria. gula. In hoc tamen
tractatu specialiter tractatur de peccato et ideo superius
tractatum est de istis viciis principalibus
ponendo de speciebus. et que ex ipsis pro
cedunt. et de virtutibus cardinalibus. Tamen
ad presens sufficiat doctrina beati Gregorii
de ipsis. Hec tamen ut sciat sacerdos
nos quod restat confitens et penitens et
ipsum de hiis interroget. Dicit enim Gregorius
super Job. Radix cunctorum malorum est super
bia. Et ita de hac viciorum radice
scilicet superbia septem principalia vi
cia oriuntur. scilicet inanis gloria. invidia.
ira. tristicia. avaricia. ventris in
gluvies et luxuria. Et quia de hiis septem
viciis nos captivos doluit redemp
tor noster. ideo ad spiritualem liberacionem
gratia septiformis spiritus venit plenus.
Et sunt hec singula vicia contra nos crea
cionem suam. Contra inanem gloriam

hec septem vicia oriuntur s. inobediencia
iactancia. ypocrisis. contenciones. pertinacia
discordia. novitatum presumpciones. De
invidia nascuntur hec quinque vicia s.
odium. susurracio. detractio. exultacio
in adversis. afflictio in prosperis proximi.
De ira pullulant sex. s. rixe
tumor mentis. contumelie. clamor.
indignacio. blasphemie. De tris
ticia oriuntur sex s. malicia. rancor.
pusillanimitas. desperacio. torpor.
circa precepta. vagacio mentis circa
illicita. De avaricia nascuntur
sex. s. prodicio. fraus. fallacia. per
iurium. inquietudo. et contra misericordiam cor
dis obduracio. De ventris in
gluvie propagantur quinque s. inepta
leticia. scurrilitas. inmundicia. mul
tiloquium hebitudo sensuum circa intel
ligenciam. De luxuria generantur
viii. s. Cecitas mentis. inconsideracio.
inconstancia. precipitacio. amor sui.
odium dei. affectus presentis seculi. hor
ror vel desperacio futuri seculi.

Item interroget sacerdos si aliquando temp-
tetur. et qua temptatione. et qualiter resistat. et
quid tunc cogitet in resistendo vel quid operetur.
et sic in diversis aperiet forte peccatum quod
celabat confitens. Item interroget de
sociis. cum quibus conversetur. de terra unde
oriundus est. ubi nutritus est. ubi
studuit. ubi moram alias fecit. Cu-
ius ordinis professionis. scilicet de mo-
ribus. vita. et statu. consuetudine
regionis. Et ex hiis omnibus
si ille aperuit. consideret et caute in-
terroget confitentem sive penitentem.

Sequitur. De xii. abusionibus religiosorum. xi.

Sunde de abusionibus. Et est primo
non dictum quod ideo tractamus de
abusionibus ut per hoc intelligamus
in quibus regulares excedunt vel
seculares. Videndum ergo est de abusio-
nes claustri. quibus tota religio-
onis fama corrumpitur. id est prelatus
negligens. discipulus inobediens.
iuvenis ociosus. senex obsti-
natus. monachus curialis.

monachus claustralis · seu canonicus
regularis · habitum proprium abiciens
exiens · vinculo in claustro · vel
in capitulo · absolucio in dispositione · re-
verencia iuxta altare. Cum hiis
deliquunt regulares · de quibus po-
test sacerdos interrogare · et secundum hoc
eis penitentiam iniungere. De abusion-
Sunt et alie -ibus secularium ·
abusiones secularium · sapiens
sine operibus · senex sine religione ·
adolescens sine obediencia · dives sine
elemosina · femina sine pudicicia ·
dominus sine virtute vel virtute · christianus
contenciosus · pauper superbus · rex
iniquus · episcopus negligens · plebs
sine lege · Et de hiis potest interroga-
re seculares singulariter secundum sta-
tus suos · Et sic adhibeat sa-
cerdos cuilibet congruam medicinam ·
Non est ad instar imperiti medici
qui uno collirio oculos omnium curat ·
Sed consideret personam statum · et

peccatorum gratia et secundum hoc satisfactionem
iniungat. Sunt et alia genera abusionum
que non in foro penitentiali generaliter attendun-
tur. Ut est ... benignus. modeste
casta. latro fidelis. pastor bellicosus.
miles predicator. mulier armata.
vir baiulans colum. De officio sa-
Sequitur videre de officio cerdotis. xii.
sacerdotis. et de debito ipsius erga pe-
nitentem. Et est officium debitum ut dicit
Augustinus de pe. di. vi. ca. i. Iste debet
esse diligens inquisitor. subtilis investi-
gator. Sapienter et astute interroget
peccatorem quod forsitan ignoret. vel verecun-
dia velit occultare. Cognito
itaque crimine varietates eius non dubi-
tet investigare et locum et tempus et cetera
que supra diximus in exponendo eorum
qualitates. Quibus cognitis assit beni-
volus paratus erigere et secum onus
portare. Habeat dulcedinem in affectione.
pietatem in alterius crimine. discretionem
in varietate. Adiuvet confitentem oran-

do. elēosinas et cetera bona opa p eo fa
ciēdo. Sic eu adiuuet ꝯsulēdo. leniē
do. et spem ꝑmittēdo. et cū op⁹ fuit
etiā īcrepādo. Doleat loquēdo. in
struat opando. sit particeps la
boris. q̄ particeps vult ēē gaudij. doce
at ꝑseuerātiā. Hec oīa sc̄ ꝟba aug⁹
ī p̄dicto caplo. Quis pctā dimit
Sequitur videre tat. caplm .xiiij.
Si quis pctā dimittat. et p quē
dimittātur mortalia siue venialia. Et
ē dicendū. q solus deus dimittit pec
cata. Vt de pe. di. i. Verbū dei. Et de
co. di. iiij. Ecce tollit. Et nō q̄ de
tut'o isto plenā habeas noticiā. q̄
multis modis dimittitur pctm. Primo
mō p deū. vt ī p̄dictis caplis. et h̄
remissio fit q̄ ad reatū. nō quo
ad penā tpalē l' purgatorij. Vt
de pe. di. i. Filius. Sc̄do p satisfactionē tā
ꝑmissā. Vt .xxiiij. q. v. Remittitur.
Et h̄ remissio fit q̄ ad penā nō q̄ ad re
atū. q2 p q̄libet pctō mortali dimp̄

pena debet. s. eterna et temporalis. Eterna dimit-
tit in cordis contritione et postmodum remane-
net temporalis. ut de pe. dis. i. Pondus etc.
In principio. Ergo penam temporalem relaxat
sacerdos. Alioquin in purgatorio punietur.
quia ita illud delictum veniale est. ut
de pe. dis. i. Que pertinent. Item nota
quod per ista dimittuntur venialia peccata. s.
per dominicam orationem. ut de pe. dis. iii.
De cottidianis. Item per dominici corpo-
ris susceptionem. ut de con. dis. ii. Iter
consignum. Item per benedicte aque aspersio-
nem. ut de con. dis. iii. Aqua sale. et alibi
et quidam. Aspergens aqua veniale dimit-
tit culpa. Item per communem et generalem
confessionem. et disciplinam ecclesiasticam
que ad religiosos. sed hec in iure ca-
nonico non invenitur. sed generalis ecclesia
sic observavit. et sic ideo est obser-
vandum. ut xi. dis. Ecclesiasticarum. et
c. Catholica. et xii. dis. Illa. De
eo quod maior pena peccato consideranda. xiiii.
Deinde maior pena per quolibet peccato. Et est
sciendum quod pro quolibet mortali peccato septem

nis p(enite)ntia debet(ur). ut xxxiij q. iij. h(ec)
ip(su)m. s(ed) q(ui)a vita no(n) sufficit humana
ad p(er)agendu(m) ideo statutu(m) e(st) ut s(ecundu)m
arbitrium sacerdotis i(n)iu(n)gat(ur) p(enite)ntie
t(em)p(or)e. p(ro)ut ip(s)e viderit animos p(e)ni-
te(n)tiu(m) cordium (con)fitentis dolore(m) inge-
miscentis. ut xxvj q. vij. Tempora.
Debet ei sacerdos iniu(n)gere p(ro)ut in
necessitate cognoverit. et s(ecundu)m h(oc) mi-
norem v(e)l graviore(m) p(enite)ntiam i(n)dicere. ut
i(n) eode(m) ca(pitul)o co(n)tinet(ur). Item ut d(icit) p(ri)or
mag(iste)r n(oste)r d(omi)n(u)s ... debet sacerdos
cons(id)erare modu(m) regionis unde
e(st) (con)fitens or(iun)d(u)s. q(uia) ibi (con)sueverit
homines ieiunare. et s(ecundu)m h(oc) ei (con)sulere.
Item s(a)c(erdos) iniu(n)gat p(enite)ntiam p(e)cc(at)o p(er) co(n)-
trariu(m) remedium. q(uia) si e(st) gulosus
abstine(n)ciam. si luxuriosus ieiunia et
oraco(ne)s. q(ui)a h(oc) genus no(n) p(ote)st eici n(is)i in
ieiunio et orac(ione). si sup(er)bus humilitate(m)
et sic fere de o(mn)ib(us) viciis et (con)trariis
v(ir)tutib(us). Que debeat (con)sid(er)ari in
Sequit(ur) vide(re) i(m)po(sicio)ne p(enite)ntie. xv
q(ue) debeant (con)sid(er)ari i(n) i(m)posicione

prne. et e scd' qd cosiderari de quatitas et
pe. Vn i decre. pro mensura pcti. cit
et plagarum mod'. Itm dilacio tpris
siue diuturnitas. q' diu tenuit pctm.
Diuturnitas tpris auget pctm. Vt q
ca. dil. iiij de osuetudine Illud
Itm qualitas pcti. Vn gorius li illu
loqui in arra. hc genus demoniz. dt
sic. Vnicuiqz morbo sua e adhibe
da medicina. Nos ei sanat ocl'm. qd
calcaneum. Ieiunio sanant passiones
corpis. et oroe pcsce mentis. Itm
nus pcti si sciri pt. Vn ps. Per in
gtas noctes etc. Itm modus. Qualis
sic deum t'ly mod' offendim'. s. cor
de. ore. et ope. pta t'ly mote ei sa
tisfacm'. ptritione. cfessione et o
pis satisfactione. Itm de osiderari
stat' psone. scia. codic'o. modus
regionis. etas. paupitas. diui
cie. pmitas peccandi. hec et alia
multa de osiderare discret' sacer
dos. q multa ore et actu possunt sa
ri. qd doct lectore. qr tot st osid'a

cces. quot sunt homines. tot sunt que
capita. tot diversitates consiliorum.
quot ingenia diversa. In quibus casibus penitens

semel confessus teneatur iterum confiteri. xvij.

Videamus in quibus casibus penitens semel confessus
teneatur iterum confiteri. Et est sciendum quod tres
casus sunt ad hoc. Primus est propter imperitiam
sacerdotis. scilicet si sacerdos nescius cui con-
fessus fuit est impotens. Vt de pe. dis. vi.
ca. i. Hoc tamen secundum novam constitucionem
scilicet impetrata licentia abeundi ad pi-
orem. Vt extra iij. in concil. lateranen.
Omnis utriusque. Si tamen nollet dare licentiam
agere apud superiorem contra ipsum. Ar.
ex. de pe. i. de iure patronatus. nullus.
Secundus quidem propter contemptum satisfac-
tionis. scilicet quando contempsit agere penitentiam et
satisfactionem sibi iniunctam. Ar. de pe. dis.
iij. Si apostolus. Tercius cum remittitur ad
superiorem. Ar. ex. i. de penis et remis-
sionibus. significavit. Extra iij. q. iij. Si maiore.
Alius quartus est. quod tamen non est expediens propter
diminutionem confessionis. ut cum homo
habet etiam mortalia peccata. et unum celans

tm̄ cofitet͛. Bn̄ dcp̄t. di. xxv. Et pl̄es.

Qd̄ valeāt remissiones q̄ fiūt hos-
pitalariis. templariis. ꝛ aliis ī
pontificaliꝫ. ddicacōibꝫ ecclīar̄ ꝛ ī festi- vitatibꝫ

Consequent͛ videndū ē qd̄ vale- cap̄.
ant remissioēs q̄ fiūt ī pon-
tificalibꝫ. dedicacōibꝫ ecclīaꝝ ꝛ ī festi-
uitatibꝫ scōꝝ. ꝑt͛ hospitalariis.
templariis ꝛ aliis. sup̄ hoc sūt .vj.
opiniones satis ꝓbabiles. Reci-
tabim̄ tn̄ amplectam̄ ꝛ tenebim̄
licꝫ ꝛ alit͛ possit ēē ꝟe. Primi dicūt
q̄ valet tm̄ q̄ntū sonat ut cū alia
defeceriīt. ꝛ ita meliꝰ nō possim̄
recipiāt nos ī et͛na tabnacla.
Vt ꝺ villico iniqͥtatis l͛c ī euuglio.
Secundi dicūt q̄ valent qͦ ad delicta
ignoranc̄e ī mortali. Iux͛ illd̄ delic-
ta iuuent. mee ꝛ ignor̄ mee ne mem.
Tercii dicūt q̄ valet qͦ ad venia-
lia oblita. l' obliuioni tradita.
Quarti dicūt q̄ valet tanquā
qͥlibꝫ bonū. tm̄ apli ꝯ auctori-
tate ecclīe. Quinti dicūt q̄ va-

let q° ad mitigacōem pene ī p̄-
gatorio . q̄ hic nō p̄egit ap̄d mor-
tis p̄ occupacōem . Septi dicit q̄ va-
lent q° ad pu̅i̅ta̅m neglige̅t p̄
acta . Septi dicit quod ap̄lcti-
m̄ ₇ mutam̄ . q̄ ī uͭtate valet .
₇ hec ap̄d duo . s . ap̄d nūmū donatōz
q̄ eccl̄a se obligat . ₇ ꝯstituit p̄
illo orare . Un nō q̄ p̄ q̄libꝫ pec̄o
mortali dup̄ . debet penā . eīna
. s . ₇ t̄p̄al' . Ut colligit de pe . dist . j . si
p̄mitz . Pena etīna remittit p̄ cor-
dis ꝯtricōem . Ut de pe . dist . j . Porro
tempal' adhuc debet ab eccl̄ia in
fligenda . ut e̅ ead . Domi . de pe
dist . iiij . Filiꝰ ₇ de pe . dist . vij . c° . Ult.
Nisi sit tanta cordis ꝯtricio . quanta
fuit ī latrone . Ut de ꝯ . dist . iiij . Bap-
tismū vicē . Hec dico illꝰ p̄dest qui
fraudē adhibet . Ite volētes vi-
ue lupiose ₇ splendide . s . illꝰ p̄st
q̄ catholica vuit simplicitate . ac-
dētes illis simplr sic p̄nte . Quicq̄
soluio ₇c . Ut xxiij . q . i . Quicq̄

Alioquin diceremus quid valeret iste remis
sionis, imo disputare de potestate clavium ecclesie
quod absit. vel dic, sicut dicit Pondet[?] de pe
dis. i. Aguite[?] recelum[?] ei eadem veri
esse quod dicit ecclesia. et iustum esse quod facit. sic
eius quod legitur xxxiij. q. iij. ver. tuis.

Sequitur de nocturna pollutione. xviij.

De nocturna pollutione et sic lis dis
tinguit greg. quod aut accidit ex cro
pula. aut ex nature infirmitate. aut
superfluitate. aut ex precedenti cogi
tatione. Si ex crapula venialiter pec
cat. nec prohibetur illo die accipere
corpus domini. vel missam celebrare
si sacerdos est et necessitas compellit.
et alius non sit qui possit canere. nam
si alius adest sacerdos. missam cele
brare non debet. Si vero ex nature
superfluitate seu infirmitate non
est peccatum. quia magis dolendum est
pertulisse quam fecisse. Si autem ex prece
denti turpi cogitatione. tunc peccat et
eo die oportet abstinere. Et de pe

dist. vi. c. Testamentum. Aliquando autem peccat mortaliter in illo casu videlicet quando illusio potest dici propter precedentem cogitationem et delectationem cum ardore libidinis. Unde Ysidorus de summo bono li. iii. c. vi. Qui nocturna illusione polluitur, quamvis extra memoriam temporum cogitationum se sentiat inquinatum, tamen hoc ut temptaretur culpe sue tribuat, suamque immunditiam fletibus tergat. Addita est hec auctoritas. De coitu coniugali. xiv.

Videas de coitu coniugali utrum vir peccet cognoscendo uxorem suam. Unde notandum est diligenter quod quinque modis cognoscat quis uxorem suam. Aut causa prolis procreande et tunc nullum est peccatum, ut [illegible]. Aut causa reddendi debitum et tunc non solum non peccat, sed etiam meretur, ut xxxiii. q. v. Si dicat [?]. Aut causa incontinentie vitande, scilicet cum prurit ad voluptatem, et tunc est veniale peccatum secundum quosdam.

[illegible]

Ego tamen credo nullum esse peccatum mortale propter auctoritatem apostoli. Ubi dicit in epistola ad Corinth. vii. Habeat unusquisque uxorem propter fornicationem. Sed cum ex pleno libidinis ardore utitur ea, ut vir ut ocior sit in officio suo. vel cum conatur ut multum appetat, et tunc credo ipsum mortaliter peccare. xxxii. q. iiii. Origo. Adulter est amator uxoris sue et naturaliter, et tunc mortaliter peccat. Ut xxxii. q. vii. Adulterii malum. Et sic dilectissimi in contractu coniugali peccanti. Secundum istas diversitates aut nullum, aut parvum aut magnum aut maximum.

De gradibus peccatorum. xv.

Sequitur videre de gradibus peccatorum. Secundum quod peccatum dicitur magnum esse propter errorem vel amorem humanum. Propter feditatem sicut maculacionem vel fornicatio. Propter detestacionem abhominacionem et penam. ut vicium contra naturam. quia numquam legimus invenitur vel in novo testamento aliquid peccatum ita punitum

puniti. Vn nullus dubitat scela
cius ee comissum q qui e iudi
catum. Vt xxiiij. q. i. Non afferamus.
Item apls altitudinem sine dignitate
perantis. Tamen hec oia si diligenter
inspexis. multiens sup istum decurreret
cas. et si no ulla tam sensu. Item
nota quilibet i fornicatione. qr quicumque
peccat adulter q fornicator. inces
tuosus q adulter. Et hijs oibus gra
uius contra naturam delinquens. Vn
minus e propriam matrem cognoscere
q peccare contra naturam. Vt expresse dicit
hec oia Aug. Vt xxxij. q. vij. Adul
terium. Quia qr nulli querunt que sunt
mortalia peccata et que venialia. Ide
co volumus eos i aliquo certificare
et si no i toto. Aug ergo assignabi
ne desperationem facere videamur. Vn
Aug i omelia de igne purgatorio
Hec sunt ulla Aug que sequuntur. Sacrilegi
homicidium. adulterium. fornicatio. falsum
testimonium. rapina. furtum. super
bia. invidia. auaricia. Et si longo

tempore teneatur in accidia et electus si
assidua sit in corde nimio computabitur.
Quicumque cum aliquo de istis peccatis in se
diutius contigerit. non digne emendavit.
et si habuit spatium largo tempore pe-
nitentiam non egit. largas elemosinas
non erogavit. et a peccatis illis se non
abstinuit. illo transitorio igne de
quo dicit apostolus dicit purgari non poterit.
sed eterna illum flamma sine illo reme-
dio truncidabit. De minutis peccatis
Que autem sint minuta peccata. licet
omnibus nota sint tamen quia longum est ut omnia
replicentur. opus est ut ex eis aliqua
nominemus. Quociens aliquis in cibo
vel potu plus accipit quam necesse est
ad minuta peccata noverit pertinere.
Quociens plus loquitur quam oportet. plus ta-
cet quam expedit. quociens pauperem
petentem importune exasperat. Quociens cum
sit sanus corpore aliis ieiunantibus
prandere voluerit. Et sompno deditus
ad ecclesiam tardius surgit. Quociens

ex ceptis plus desiderio uxorem suam
cognouit. Quociens in ecclesia parentes
tardius quieuit. infirmos tardius visi
tauit. Si discordes ad concordiam
reuocare neglexit. Si plus vel
minus vel uxorem vel filium vel ser
uum exaltauit quam oportet. Si cu
riosius vel maiori pietate et crudelita
te. vel ex necessitate adulterii voluit.
Si per simplices vel alienarum mulierum de
lectationem alterius vel superflua conui
uia exhibuit. Si se in ecclesia vel extra
ecclesiam fabulis ociosis. de quibus in die
iudicii racio reddenda est comperuit.
Si diu in caritate uirtutem. non dico de
vniuersitate secta solempnitatis sed de cottidia
na. que fiat propter dominum. propter deum. Ho. ex
ex de uicesimi. Verum tamen quilibet cum per
aliquam necessitatem ipse non possimus utique
per uirtutem et cum omni facultate vel
temeritate maledicamus. quia scriptum
est. Neque maledici regnum dei pos
sidebunt. Et hec totum hos rex dixit

criminis appellacio. Item apostolus enu-
merat quedam mortalia peccata in epistola
ad Romanos. ut est viam contra naturam. in
iquitas. malicia. fornicacio. avaricia.
nequicia. invidia. homicidium. contencio.
dolus. malignitas. susurracio. de-
traccio. contumelia. superbia. elacio.
inventores malorum. inobediencia. Item idem
apostolus enumerat vicia carnis in epistola
ad Gal. que sunt manifesta. Fornicacio. im-
mundicia. inpudicicia. luxuria. avari-
cia. ydolorum servitus. veneficia. inim-
icicie. contenciones. emulaciones. ire rixe.
dissensiones. secte. invidie. homicidia.
ebrietates. comessaciones. Et hiis si-
milia. quoniam qui talia agunt. regnum
dei non possidebunt. Nunc consequenter
tamen de istis viciis et de eorum
remediis in tractatu infra tractando.
de principalibus viciis. De dilacione
Sequitur de dilacione penitencie. capitulum xxi
penitencie. Periculosa est enim dilacio penitencie
quia tanto graviora sunt peccata. quanto diu-
cius unicam animam detinent alliga-
tam. ut ex i. de ypno. Cum mente

Diuturnitas temporis non minuit peccatum sed
auget. ut expositum est in (?) de consuetudine. Quar-
to. Taciturnitas peccati dicit Augustinus quod nasci- nus
tur ex superbia cordis. Unde predicta
est dilatio penitentie. Quinta causa differunt
ex indiscreta simplicitate priorem re-
labendi. licet diu continuerit. Sunt qui ha-
bent voluntatem continendi. quibus [illegible]
ter in immediatum est. quod ex quo habent volun-
tatem continendi et vitandi recidi-
uum est adiutorio diuino. secundum posse
suum habita oportunitate currere debet
ad confessionem. Ita et post confessi-
onem facilius continebunt. quia potens
est deus dare eis gratiam perseverandi.
sicut ita dedit gratiam penitendi. Ita
et nos in confessione nostra promittimus
obedientiam secundum facultatem virium
nostrarum. et secundum gratiam a deo nobis col-
latam. Et non debet timore lapsus. Un-
de presumat. et ad portum salutis festi-
net. potentia autem [illegible] naufragium. Quia
si contigerit quod deus auertat. forcio-
res post lapsum resurgunt. Vel

dis. fidelior. ꝫ dt aug⁹. bt̄ꝰ q̄ post
lapsu se potit repare. vt de pen̄
exp̄im̄ dis. iii. Ille rex. ꝉ ita doctu ē. q̄d igr̄
rsurit vigo. vt de pe. dis. v. c̄. i.
in fine. vn̄ dt ysi⁹. pigritas mīo
rē ꝯstit² fame. du dula putat
vñ ēē ꝙ nesat. Magna ei ē virtꝰ
ꝯfessiōis. q̄ qui idōnat ē q̄ncq̄
resoluit² in mas laimas.
ꝫ effiat² veniale p̄ cōfessiōm. q̄d
p̄ius erat mortale. vt de pen̄
dis. i. q̄nc̄ ꝑcitz. Stc̄ post nau
fragiū sc̄da tabla ē pnuidē
nisi sumat ꝫ ad portū salutis
festinet potit fieri naufragiū
ponit q̄. p aliud nō effugē picl̄m.
vt de pe. dis. i. sc̄da post nau
fragiū tabla ē pma. Hec pen̄
tencia apit paradysu. h̄em salu
tis restituit. ad p̄ntem ducat
celeste. i cōlorcio anglorū col
locat cōfitēte. d̄ filio p̄ditōis
facit filiū dei p̄hs. vñ ē q̄⁹

diffiendū ē p vnū momētū tm̄
bonū. qr i talib; mora ē piculosa.
ne s. iruēiente pauluū mora i
vēnī nō valeat q̄ redimatur. vt
de pe. dis. v. ad eius cōuīuitū qr
vt d^r. Greg^o. Sic michil ē citi^o mor
te. ita nichil i cā hora mortis.

De impedimentis confessionis. xxij

Videamus de impedimentis confes
sionis. Quatuor s^t q̄ solēt confes
sionē īpedire. s. pudor. timor.
spes. desperatio. Pudor confessionis
l' confusionis. Spes auida acquirendi.
Timor afflictionis. Desperatio absti
nendi. Pleq^m sigla q̄ primus
Pudor confessionis seu confusionis im
pedit eos. q̄ p̄ solēt confusione eru
bescūt pctā sua confiti. Sol^t q̄o
distinguit Aug^o de confessione du
plica sr. pc. Ante dēt. sptm. m
vlu. In mār. tu ad. dicens sic.
Est cōfusio ipal'. q̄ ē ad horā. que
q̄de p̄dest. s. pectatio animi. re
spicientis pctā sua. & respectione
orientis. & rubore cōtingentis. &
erroe erubescentis. Tali confusione

et confessioe volo confundi et no(n) cum ea
a q(ua) peccator no(n) p(otes)t liberari. Et dicit
Salomon. Est confusio ducens ad ig-
nominiam et est confusio ducens ad glo
riam. Illi ergo q(ui) pudore confusionis
no(n) confitentur. tam conveniente obvia
verunt. quod persuadebam ut confiterentur.
Consideracio rationis. Virtus divine i(n)
tuicionis. operacio future confusionis.
Dicatur quoque ei. Quod te pudeat
peccatum confiteri. q(uod) te facere no(n) pudu
it. Secunda consideracio rationis. Ite(m)
q(uo)d te pudet peccatum tuum deo confiteri.
vel vicario ipsius s(ci)l(icet) sacerdoti. cui
tamen occulte absconditur nichil potest.
Tercia virtus divine intuicionis. Quoniam
ei non latet nec potest q(ui)lib(et) absconditus nec
penitentis affectus. Ut xxxiiij q.
iiij Deus q(ui). Quoniam enim nichil ignorat
q(ui) lector et cognitor. archanorum
revelator. cogitacionum discre
tor. malorum punitor. Propterea
cui(us) oculis omnia nuda sunt et aperta.
cui nichil occultum. Augustinus. Tibi domine

[illegible]
[illegible]

cuius oculis nuda est abyssus humane
conscientie. quid occultum esset in me etiamsi
si nollem confiteri. te enim absconderem
tibi. non me tibi. ¶ Item quid te pudet
confiteri peccatum. quod omnibus in die iudicii
patebit. Ecce propositio future con-
fusionis. ¶ Item si nunc non vis confiteri
tunc confiteberis nolens. quia toti mun-
do publicabuntur. et in conspectu pa-
tebunt omnium. tam demonum quam inimicorum
tuorum. et sanctorum angelorum celestium
virtutum. Ideo enim ad david solum
dicebat. tu secreto fecisti hoc.
ego cunctis manifestabo. Et hec et
ad nos omnes hec dicit. Ut legitur
in ora de pe. dis. i. c. Nunc autem.
Unde gregorius. nisi confitentibus vi-
talibus supplicia. tacere peccata.
effugere confusionem. et amplia
supplicia. Ysidorus. Tanto deus tanta
dei est recordatio peccati. ut ea que
gessit semper lacrimis confiteatur. quia
confessio sanat. iustificat. peccati

Addas ... hic auctoritatem

ventum donat. Ous spes i confessione erit.
tit. i confessione locum non e. Ps. Magis
fessione mulit quam iudicat. et peccatore
mortuus reputat. Ps. confitemini
mini nunc domino. et scis sacerdotibus. ut
mundi et digni sitis quam iudicium procu
re medicum. Timor afflic
tionis eos impedit. quia timent quod si
fiteantur confusionem primam quam ferre
velit eis iniungat. Contra quod dicit
Job. Qui timent pruinam. i. modi
cam penam temporalem. irruet super eos
nix. i. eterna dampnatio. Inmul
tis hic est proponitur. futuri seculi pe
na. quam confusio. quam longa. quam ininc
tuosa sit. Spes diuturna vite re
di impedit aliquos a confessione ut u
surarios et alios auaros. tamen
ignorant quam homo sit. Contra hoc proponitur
nimis. s. Breuitas vite temporalis.
Vn Job. Homo natus de muliere bre
ui uiuens tempore. Quodietates secu
li et iutilitas. Vnde ecclesiastes
Quid prodest homini si vniuersum mun

Vlg ebr.

du lucet· seipm ad p̄at ꝛ ďtinē
tu sui faciat· Sc̄e ꝛ terciū s· icer
titudo possidendi· Vn̄ dcm̄ ē illi icw
q̄ multa collegat ꝛ reposuerat i an
nos plurimos· Auferet hac nocte re
petet aīam tuā· Gl̄ i· glo· s· de
mones· ꝛ cui erīt ea q̄ tu cong̃
gasti· s· p̄ctas ꝛ neplīas· p̄s ciu
vigat· ꝛ ig̃ cui cong̃ ea· ¶ Desp̃aco
absoluendi ipedit alios· Sunt eīi q̄
nichil p̄ctorum veret· s; h̄ solū ti
met· q̄ post p̄ctorum confessione ab
stinē n̄o possūt· Ilyo ea p̄mit·
P̄mū ē vigor· quē assumunt ex
confessōe· Scdm̄ auxiliū q̄ habuit
ex eo cui ꝯfitet· Terciū grā dei·
q̄ meruit ex deuocōe ¶ Preterea
ipedit a confessione desp̃acio ꝛ
multitudo p̄cti· Vn̄ cayn dixit· Ma
ior ē iniquitas mea· q̄ ut veniam
merear· Ysydor· Nō desp̃et de salu
te· s; ad meliora ꝯuertis· Q̄ eīi vi
am de p̄cto desperat· plus deū offendit
q̄ ꝯmissa scelera dāpnat· Desp̃a
re autē p̄ctm· ꝛ p̄iore cū p̄cto

Ad sē
h̄ aūi

Iste ex simplicitate cordis. Vnde phariseus
qui dixit Non sum sicut ceteri homines etc. Iste
nimia confidencia. De qua dicit ieremias
Nolite confidere in verbis mendacii di-
centes templum domini. templum domini. templum
domini est. Iste nimia misericordia diuina qui
credunt deum adeo misericordem quod ne-
minem puniat et omnes saluos fa-
ciat. Secundum quam opinione dicitur certa origè-
nes fuisse contra illam auctoritatem que dicit
Iudicasti eorum credulitati que fecisti domine. Sed
isti male attendunt psalmistam dicen-
tem. Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine.
Et regulam legis et augustini. Nullum
bonum irremuneratum et nullum ma-
lum impunitum. Vt colligitur de pe. di.
i. c. in penitentia et c. sequenti. Iste
de scientia petri cum deum habuit in ipso.
Vnde dicitur est. Vt nimia presumeret
in statu suo. De desperatione vide

De desperatione capitulum xxiii.

Desperatione videamus. Quatuor enim
sunt que solent homines in desperationem de-
ducere. Peccati grauitas. nouitas.

frequentia . diuturnitas . Contra quantitatem opponitur passio ihesu christi que est fortior ad dissoluendum quam sint aliqua peccata ad alligandum. Unde [illegible] Uetera apparent peccata mea. [illegible] [illegible] meriti. Contra nouitatem peccati [illegible] Ieremie. Nouum faciet deus super terram [illegible]. Ysaias. Ecce noua facio omnia. Contra frequentiam peccati . dictum est petro . Non solum septies dimittes peccata tua sed usque septuagies septies. Contra diuturnitatem temporis [illegible]. Antiquus sit unde dum [illegible] et alio usque in celum. Incipit tractatus de uiciis principalibus . xxviii.

Plerumque super in regulis et titulis de interrogationibus a sacerdotibus faciendis fecimus mentionem de uiciis et uirtutibus tractandis. Ideo tractatum subiecimus de ipsis ponendo principalia uicia et descriptiones eorum et que ex ipsis oriuntur et species cum suis uiciis capitalibus. Septem enim dicuntur uicia capitalia

uia seu principalia. Ut Greg' ait sr
exodu' l' aug'. Inanis gloria. ira. in
vidia. accidia. auaricia. castrimar
gia i. gula. et luxuria. Que ut
ait Joseph contemplat'. significata sunt
in septem populis qui terram promissionis sicu
tis promissam tenebant. Hec per vij.
demonia intelliguntur. que a maria mag
dalena eiecta leguntur. De hiis qui

l' acte — vi[r]tute fortibus contracte animarum morti
fere corruptibile emanant. Et dicuntur
capitalia. quia inde nascuntur omnia ma
la. Nullum enim malum est quod ab aliquo is
torum non nascatur. vel ab illis non tra
hat originem. Primo igitur agendum est
de inani gloria hoc ordine. Primo consi
derandum est quid sit inanis gloria. Se
cundo dicatur. Tertio quot sint eius species.
Quarto quibus de septem signaculis

[illegible] — ipsa se declinat. De inani gloria

v. compis — Inanis gloria est inordinatus motus
quo aliquis propriam desiderat excellentiam.
ut aliis honore precellat. Aliis enim
fine inanis gloria dicitur. quia secularis gloria

ei kinis ostituunt. Hec aut sut
spes. q ad inanē glām ptinent.
Elacō. supbia. arrogācia. in
solēcia. ptēcō. ōtumacia. ōtu
melia. ōtēpt9. pluipcō. i obedia.
irreuerēcia. Quid sit elacio.
Elacō ē ai tumor. qr q n wlt
stati pore l'pāre. Qd sit supbia.
Supbia ē tumor ex qo hōre in alios
~~[illegible]~~. alios supra me con
tēdēs. Vn supbia dr a sr z eo. is.
q sup alios me ptēdēs. Qd sit ar
Arrogācia ē ai mot9. rogācia
qr q̄s mouet ad iactādū se hre
q non hēt. Qd sit isolencia.
Insolēcia ē hoim ꝯmuniū ulu
qr actio despectis. verba. facta
gestu hitu q speciale. Qd sit
Contēcō ē ipugnacō ōtencio
vitatis p ꝯfidēcia clamoris et
hoc ad inanē glām refert. quia
speciē inanis glīe exercet. Qd
Contumacia sit ōtumacia
est auctoritati maioris ex ōtēptu
obuiare. Qd sit ōtemptus.

Marginalia (right): ētē / vēmiū. — in alios — grandē l' giusson. — r alios s alios ꝑ ibita tum. — vnguipo rueleit. — Grege.

Marginalia (left): ō r

incedi sit ad vnguem obs'uat.

vbgreua- wen | Contemptus est quando quis mittit neglige-
ter facere vel omittere ad quod tenetur.
Presumpcio est. Quid sit presumpcio.
quando aliorum est sibi specialiter ascribere.
Inobediencia est suo. Quid sit inobediencia.
prelatis iniunctis non obedire. Quid
vnerber- chait | Irreuerencia est. Quid sit irreuerencia.
debitam reuerenciam maioribus dene-
gare. Quid sit ira principaliter.
Sed tamen videndum est quid sit ira
et quot sint eius species. Ira est subita cu-
tempestas qua quis ad alium co-
mouetur. Et diuiditur in has species.
In odium. discordiam. rixam. iniuriam.
contumeliam. inpacienciam. proteruitatem.
maliciam. nequiciam. malignitatem.
furorem. homicidium. Quid sit odium.
haz | Odium est inueterata ira racione. vnde
et odium dicitur solum inueterata ira.
missehe- lung | Discordia est. Quid sit discordia.
aliquorum dissencio quorum prius amoris
vinculum colligatur. Quid sit rixa.
krieg | Rixa est cum motus in discordia fuis
vnrecht- ... | Iniuria est ... Quid sit iniuria.

ul' fco ai aliq' iiuste age'. Q'd co
Contumelia e iuria ub. bicha
Inpacia e i Q'd sit ipacientia
ptuosu ai motu no refrenare.
Protuitas Q'd sit ptervitas
e sbitaneo motu i ubu aliieo
ta prumpere. Q'd sit malicia.
Malicia e qua aliqs dapnum
alicui molit'. Q'd sit negacia.
Negacia e qi aliqs audet q neq'
Maligtas e Q'd sit maligtas.
mala volutas hois. ai ultra
non possit. Q'd sit furor.
Furor e iuctatia ai tepestas:
racom psilies z tacques. Quid
Homicidiu sit homicidium.
e actuali volutate morte ali
cu moliri. Hec oma spes ad
ira refuntur. q. ex ira oriatio
nalis oriu't. Q'd sit invidia
Consequent' pncipaliter.
de inuidia agendu e. z p'o cside
randu q sit iuidia. Seo vn di
cat'. tercio q't sit eius spes. q'rto q

bus d'cepcõib3 mē se distiguat.
Inuidia ē dolor q' aliq̄ felicitate
ꝑxi mascēo ꝛ aīm torquēs. In
uid9 aūt d'r q̄ alterius felicitate
torq̄t'. ꝛ sic īducit ī duplicem
passionē. Cū d' q' ipē ē aliū ee
nō vult. & q' videt aliū ee me
liorē. dolz se nō ee ꝯsilem. Vn
īuidia d'r ab īuide. q' ille q̄ ī
videt aliḡ. cu9 bō vide nō potest.
Diuidit aūt ī hās sp̄es īuidia.
ī detractōm. susurriū. d'putā
cōm. ī ꝯtristiciam. malis inuen
cōm. bonis ꝯpassionē. ī vindictam.

enerre hon | Detractō est Quid est detractio.
bonū alterius denigrare Quid est
belagen | Susurriū ē īter susurrium
amicos discordiā seīare. Quid
vlechtus ten | Deputacō ē est deputatio.
bona alti9 ītte. l' mala meo
rare. Possem9 tn̄ ꝯstituere dif
ferenciā īt' d'putacōm ꝛ maledic
cōm. vt deputacō ptineat ad
īlusionē boni. ꝛ maledicō ad

vngedultikeit

incorporacionem mali. Quid sit ingratitudo
Ingratitudo est de beneficiis gratias non agere.
Induccio mali. Quid sit induccio mali.
est alij inponere nouum genus peccati. — Erbelin
Conpassio est bonum. Quid est conpassio. — l vnd
alterius tristicie. Quid sit inuidencia. — druche
Inuidencia est alterius bonos successus — vnbir
suos nolle videre. Quid sit accidia — dern l
Restat agere principaliter. — neidung
Renunc de accidia. de qua pertracta
to ordine agendum est. Quid accidia — trachait
Accidia est animi torpor quo quis a bono — an gotz
negligit inchoare. aut inchoata fasti — dienst
dit perficere. Diuiditur autem in has species
accidie. desidiam. pigriciam. pusil
lanimitatem. negligenciam. inpru
denciam. inconsideracionem. tepiditatem.
ignauiam. Quid sit desidia. — Lazheit
Desidia est segnicies animi. qua quis
bonum aggredi formidat. Quid sit — trachait
Pigricia est mentis inercia. pigricia
vel animi fatigacio. qua quis bonum inchoa
tum consummare fastidit. Quid sit pu
Pusillanimitas est. sillanimitas — chlainer
mentis angustia. qua quis timet agere — ch ge
mut

vel aggredi magna. Quid sit negligencia

(versaumnusse / chait) Negligencia est torpor quo quis minus diligens est in exequendo id quod debet exequi. Quid sit inprudencia

(unwisi / chaicheit) Inprudencia est obtenebracio mentis qua quis minus est prudens in providendo futura. scilicet preterita. Quid inconsideracio

(unbedacht / echait) Inconsideracio est vicium quo quis minus caute discernit strictitate (?) vicorum. ut si quis cunctis avaricia (?) et iracundie et prodigalitati. Quid tepiditas

torpor (trachait) Tepiditas est vicium ~~ardor~~ qua quis torpet in illis rebus exequendis in quibus debet fervere. De qua tepiditate dicitur in apocalypsi. Utinam esses calidus vel frigidus. sed quia tepidus es. incipiam te evomere ex ore meo. Quid ignavia

(unver / richti / chait) Ignavia est vicium quo quis in nullo opere debitam adhibet discrecionem. Restat Quid sit avaricia principaliter

avaricia (geiti / chait) Rami de avaricia ordine pertractato. Avaricia est pestis cupiditate acquirendi vel retinendi divicias. Ad hanc pertinet ambicio. symonia. usura. latrocinia. rapina. furta.

incitacia rapine. violēcie. iq̄e
tudies. iniusta iudicia. obstina ābicō. i.
cio. dolus. ambit' ypocrisis. q̄ quā ergat ē
vis ad inanē gl'am possit refer
ri. tn̄ spālr refert' ad auariciā.
Auaricia nō solū cōsidat' i cupi
ditate rerū. eciā i appetitu ho
nois nimio. l' desidio scie. Vn̄
p'mi parentes legūt' fuisse a
uari. q' cupierūt ēē scientes
sicut dij. Quid sit symonia principal'r

Symonia ē studiosa cupidi (v. volūtas)
tas emēdi l' vēdēdi spūale
cupide. vl' ānexū spūali. Vt ci
bn̄ficiū spūale cupide emitur
vl' vēditur. Dr̄ aūt symonia
a symone mago. q̄ p'us volu't
emē spūalia. i. grām mira
cl'a faciēdi. Vn̄ etiā dicit' sy
moniaca q̄ emūt. et iezite qui
vēdūt. a iezi discipl'o helysei.
q̄ a naaman syro pro curacōe
lepre munus extorsit. Symo
nia distribuit' in varias spēs.

[illegible]

Est eciam symonia munus a lingua
a manu et ab obsequio. Munus ab ob
sequio est servitus debita impensa. Mu
nus a manu est pecunia. Munus
a lingua est favor. Ut r. q. i. dicit
nonnulli. Item munus est ab adulacione
qui quis per adulacionem sola spiritualia
vel spiritualibus annexa dat. A timore
qui timore principis dat beneficium
vel dignitatem aliquam. Ab amore
qui solo amore carnali alicui
ecclesiastica beneficia impendit. Quod
a precibus qui aliquis solis precibus
ductus vel victus alicui benefici
um ecclesiasticum erogat. Quid
gelucti Usura est. Sit usura principaliter
studiosa cupiditas recipien
di aliquid super sortem. Ut si quis
alicui hoc pacto decem solidos
accomodat ut xx accipiat.
Sed quia infinitis modis variatur
usura. ideo ad presens taceamus.
Vel ut dicit canon. Usura est ubi

āpli⁹ recip². q̄ q dat². vbi gra
ii solidos decē dedis. ⁊ āplius
ꝗ̄ficis. Vł si dedis frumenti
modiū vnū. ⁊ sup̄ aliqd exe
gis. vt xiiij. q. iiij. c. Plr.
Quid sit latrocinium. i. schach
Latrocinium ē contrectacō rei
alterius inuito dn̄o. Quid sit
Periuriū aūt periurium. i. mein-
spectat ad iusticiā. q teste
Augustino. Quō ē iustus? ne
gligit iusiurandū. Periuriū
ē mendaciū cū iuramento fir
matū. Tres aūt sūt species
iuramenti. Prima species falsū
putandi q̄ verū est. vt aug.
dic. i. xxij. q. ij. Homines falsū
iurant. vł cū fallūt. vł cū fal
luntur. Putat hō verū eē qd
falsū est. ⁊ tamē iurat. Aut
scit. vł putat falsum eē ⁊ tn̄ p̄
vero iurat. ⁊ nichilominus
cū scelere iurat. Distant aūt

[margin: vel raub — aid — idest ēē]

ista duo pu'rria q' duo c'traria. facit illu' iurare q' uer' putat ee p q' iurat. & ta' fal su' e. no' ex animo iste puriat. no' p re falsa. Scies iurat eo' tp'e. du' aliu' falsu' ee scit. & dicat veru' ee. & iurat ta' q' sit veru' q' scit falsu' ee. Pdictis q' detestada sit belua ista. & de volg' hu'anis ex'minada. Oi's e' fiei s. talis velit. Omis hoies detestat' talia. Fac aliu' putat ee falsu' & iurat taq' sit veru' & forte veru' est. Vt intelligas Vbi gr'a plut i loco isto & iterrogas hoiem. & dicit plut. & ad negociu' ei' ptet ut dicat plut. & i vera uitate putat no' pluisse. ta' me' plut purius e'. Inter e' q'admodu' vbu' pcedit q' de co. rea ligua no' facit n'

rei mee. Hic evidenter traditur
quod tempore hoc peccat in periurio. ut
dixi. Vel dum sciens falsum iurat.
vel putans esse falsum quod verum est.
vel estimans quod est verum esse falsum.
~~Ysydorus de summo bono li. ii. c. xxxi~~ [Addi tale / li. Auctoris]
Quacumque arte verborum quisque iurat.
deus tamen qui conscientie testis est ita hoc acci-
pit sicut ille cui iuratur intelligit.
Dupliciter autem reus fit qui iurat.
quia et dei nomen in vanum assumit.
et ut proximum dolo capiat. Alii
ut fallat periurat. ut per fidem sa-
cramenti fidem faciat. ubi. Quid sit
Furtum est usurpatio furtum i. diep-
latens. et hoc rei aliene invito do- heit.
mino suo. Quid sit mendacium. i. luge
Mendacium est falsa vocis signi-
ficatio cum intentione fallendi. Ideo
quod aliud est mentiri. aliud fal-
sum dicere. aliud mendacium loqui.
Alia enim est veritas anime. alia veri-
tas Christi. alia veritas nature.
alia veritas gratie. Veritas anime

c̄ta enūciacōm v̄itat̄. Vitas v̄ c̄ta
ītecōm v̄itat̄. A ūitate l' falsitate
enūciacōis. z ab eo q̄ enūciat ve
rū l' falsū. Tr̄ qs ver9 l' fals9
A ūitate l' falsitate ītecōis. dr̄
qs verax ul' fallax. Potest g°
simul' qs ēē verus z verax. si ve
rū dicat z verū dic̄e ītēdit. Ali
qn̄ aliqs ē ver9 z tn̄ ē fallax.
qn̄ dicat verū z ītēdit dicere
falsū. Vt siqs putat latrones
ēē ī nemore. dicat viatori nō
ēē ibi latrones vt eū decipiat.
cū tn̄ verū sit. eos nō ēē ī ne
more latrones. Verū ē q̄ dicit.
s3 tn̄ falsū dic̄e ītēdit. z ideo
mēdax ē z mētit'. mēdaciū
tn̄ nō loq̄r. q2 adhuc vt mēda
ciū qs dr̄ loq̄r. duo cōcurrent.
vt sit falsus z fallax. i. ut
falsū dicat. z falsū dic̄e itēn
dat. ~~Mēdaciū ē aliq̄~~ ē falsa
siḡificacō vocis. cū ītēcione
fallendi. Aliqs falsus est z

tamē verat. q2 flm d. ⁊ flm dicē n̄ ītēd.
Vn̄ aplo9 ad hyspaniā se iturū
pmisit. nō tn̄ iuit. Vt. xxij. q. ij.
Btūs paul9 flm qd̄ dixit ⁊ fal
sus ita fuit. s; tn̄ verat. q2 ver
dicē ītēdit. Diuidit aūt mēda Aug9
ciū ī viij. spēs. vt h̄r. xxij. q. ij.
Pmū capitale mēdaciū. Mag
tn̄ dicit ītria. q2 aliqd̄ ē pni
cīosū. aliqd̄ officiosū aliqd̄ iocosū.
Pmū sp noc; ⁊ id̄o sp mortale
Scd̄m dicit q ī ipfco veniale
est. q2 sp pdest. Item nō qd̄ t'ig
mōis adulat̄. qd̄ attribuēdo lo
aliaui q nō h̄t. applaudo malū q
h̄t. ⁊ vtrūq; istoz mortale. ⁊
sup extollēdo bonū q h̄t. ⁊ h' est
veniale. Solet ē dubitari qd̄
agēdū sit ei a q9 q'rit' aliqs ac
ācēdus. quē ipe sāt ī domo
sua late. ī alio loco. Dicit' ēt
t. pilegius. si māifestauit ta
mēt pdicōis ⁊ hōicidij. s; nō

manifestavit. timet omne mendacium.
Plane videtur sentire Augustinus quod nullo modo
de quo mentiri et manifeste probatur. pro
vita alterius redimenda. dicit enim
Ad sempiternam vitam nullus est ducendus
opitulante mendacio. etc. Cum quo con
cordat ysidorus de summo bono. li. ii. capitulo
xxx. dicens. Hoc genus mendacii genus
perfecti viri summopere fugiunt. ut nec
vita cuiuslibet per eorum fallaciam de
fendatur. Ne sue anime noceant. dum presta
re aliene carni intendunt. Quamquam hoc
ipsum peccati genus facillime credimus
relaxari. Summopere cavendum est omne
mendacium. quamvis nonnumquam sit aliquod
mendacii genus culpe levioris. si
quis pro salute hominum mentiatur. Sed quia
scriptum est. Os quod mentitur occidit animam.
et perdes omnes qui loquuntur mendacium.
Item periculosissime admittitur hoc opere
facto. ut nos faciamus malum aliquod.
ne alius gravius malum faciat. Ego
credo salvo meliori iudicio. quod tales
de leg... excusantur. Primo de tercio

ut dicit Augustinus si viderit eum qui taciturni-
tas sit periculosa quia ex ea videtur co-
dere illum esse in domo. tunc transferat
se si potest ad aliam materiam. quem iterum
rogando eum de aliquo facto. vel similiter
ut respondeat aliquid verbum equivocum ut
putans non est hic. id est non credit hic per
similiter. Et ad hoc monet nos ista
exempla sacre scripture ut Abra-
ham qui dicebat equivoce. Sarram sororem
suam. Et Iacob qui dicebat se esau et
multa alia. Vel sic dicat simpliciter qui
debet negare vel asserere eum non esse
ibi. si tamen consciencia dictat sibi quod de-
beat ita dicere. Tunc enim non dicat
contra conscienciam. immo sequitur eam. et nullo
modo peccabit. Nec contradicat istis dum
quidam in aliquo quia hic non mentietur
id est non dicit contra mentem. Quid sit
Rapina est violenta rapina id est raub.
depredacio rei aliene. Quid sit
Violencia est iniuria violencia id est gewalt
coacta. ut si quis alium iniuste cogit
vel aliquid ei aufert. Quid sit insecutio id est unge-
mach vel unruoch. de
liten

vnrüchtung·

Inquietudo est aliu(m) iniuste commouere.
Iniustum iudicium est iniuste sine la-
cio ex tiore l' cupiditate persone
promulgata. Quid sit obstinacio.
Obstinacio est pertinacia in malo.
Dolus est fraus. Quid sit dolus.
dulchantia sapiencia. Quid sit cas
Restat agere de castrimargia.
De castrimargia, que est ven-
tris ingluuies vel gulositas, osten-
dendo quid sit, et unde dicatur, et in quas
species diuidatur. Castrimargia est
in cibis que homini necessaria sunt excessus.
vt in cibo et potu etc. Et dicitur castri-
margia a castris et marge, quia
in talibus locis homines magis prodigaliter
viuunt ex corruptione morum contingit.
Cui obstat in gulositate ebrieta-
te, prodigalitate, in abstinencia
in moderancia. Quid sit gulositas.
Gulositas est excessus in cibo. que
alio nomine crapula scilicet celeri. Prop-
ter hoc dicit sic nocet homini christiano quod

vnrechtz gericht

bricke

vntrüw

Gitichait

Albertus in summa

in crapula. Comessacio studium debili
tat. comessacio magnum malum est.
Ebrietas est. Quid sit ebrietas. i. trunchait
excessus in potu. ysydorus. Ebrietas — Adhuc est ...
insensatos homines facit. Ebrietas pre
uaricacionem gignit mentis. furorem
cordis. flammam libidinis. Ebrietas
corpus debilitat. Ebrietas ita men
tem alienat. ut ubi sit nesciat.
Ebrietas sicut in loth. scelus ra
cionem captiuat. Quid sit prodigalitas. i. tumpt
Prodigalitas est danda et non danda — milt
effundere. Quid sit inabstinencia. vngezpi
Inabstinencia est statutum tempus come — talichait
dendi preuenire. Quid inmoderancia.
Inmoderancia est cibi nimius bonorum — ciborum
appetitus. Quid sit inmodestia. i. nöthichait
Inmodestia est corporis sive sensus v.
Inuerecundia. Quid sit inuerecundia. i. pald ze
est uerba feda et turpia proferre. Quid — rede
Stultiloquium est. sit stultiloquium. i. vngefuge
ociosa uerba otiose proferre. Quid — rede
Inprudencia est exterioribus sit inpru
signis luxuriam demonstrare. dencia. i. vnschä
l' pmacēti — laidhait

Inmoderancia. i. — vnmezichait

inhonestas et lauciora fercula querere
apparatu — et cum magno apparatu dare. Quid sit luxuria
Restat agere principaliter.
undecim sequitur — de luxuria ordine preparato. Lu-
xuria est incontinencia corporis. ex pru-
ritu libidinis nascens. Dicitur autem
luxuria a luxu. quia solet a luxu ci-
bi et potus nasci. vel alius ver-
dicit aut in septuplicem fornicacionem.
in adulterium. in incestum. in peccatum contra
naturam. in stuprum. et raptum. Quid
. prima sequitur. — Fornicacio simplex sit fornicacio.
est carnale commercium preter legi-
timum contractum citra adulterium.
Vel aliter. fornicacio licet videatur ge-
neraliter dici de illicito coitu. quod sit extra
uxorem legitimam. tamen specialiter
intelligitur in usu viduarum. et mere-
tricum. et concubinarum. Quid sit
secunda sequitur — Stuprum est autem est stuprum.
virginum illicita defloracio. Quid
tercia sequitur — Adulterium est sit adulterium.
alieni thori violacio. Unde dicitur
adulterium. quasi ad alterum thorum

Incestus. Quid sit incestus .i. blutschant.
Incestus est consanguinearum vel affinium
abusus. Unde incestuosi dicuntur qui
consanguineis vel affinibus suis ab-
utuntur. Incestus est et stuprum in
sanctimoniales. Ysidorus: Fornicatio
magnum peccatum est, sed maius est
adulterium, sed maximum horum
est incestus. Quid sit rap[tus]
Raptus admittitur cum fit .i. notzogen.
cum puella que a domo patris videtur
abducatur ut corrupta in uxorem
habeatur. ~~[illegible]~~ q. i. [illegible] Quid sit
Vicium vicium sine peccatum contra naturam .i. unnat[ur]
Vel sive peccatum contra naturam est quando
aliquis extra locum ad hoc deputatum
effundit semen. Quare detestabile
Videamus quare quod sit hoc vicium
detestabile et quare hoc vicium sit.
Mirandum est quod nullum peccatum reputant
et in quibusdam regionibus publice
abutuntur hominibus et qui ex quadam
curialitate generosos vocant
illos. Cum quasi hoc pessimum vicium

[margin: Nota de ... incestus ... / tenert leich]

petrant et abhominabile. Tercio quam mala
inde sit orta et oriantur cotidie.
Quarto quali pena puniantur tali vi
cio laborantes. Quinto que sunt causa
eius peccati pertractatus.
Redeamus ad primum et diligentius
tractemus quod proposuimus. Hoc enim vi
cium est detestabile quia magis peccant
tali vicio laborantes quam si matrem
propriam cognoscerent. Unde Augustinus in xx
xij. q. vij. dicit. Aut coitus in for
nicatione. Adulterii malum vincit
fornicationem. vincitur autem ab incestu.
peius est enim cum matre concumbere
quam cum aliena uxore. Sed omnium horum
pessimum est quod contra naturam fit.
Habemus ergo quod minus peccatum est
illud quam cognoscere matrem. Item
per hoc vicium violatur societas que
cum deo nobis esse debet. Unde Augustinus
xxxij. q. vij. dicit. Vicia vel flagi
cia que sunt contra naturam. ubique ac semper
repudianda sunt. ac punienda sunt.

qualia sodomitarum sunt . q si omnes
gentes facerent . eodem criminis rea
tu diuina lege tenerentur . q non sic
fecit homines . ut se illo modo uterentur .
Violatur quippe ipsa societas . q cum
deo nobis esse debet . cum eadem natura
cuius ipse est auctor . libidinis puer
sitate polluitur . ¶ Item apostolus eius
detestacionem . quinque cum de hoc uicio
loqui non audemus . nec eos dicere au
et aures eos audientium polluant .
Ut . xxxij . q . iiij . c° . [illegible] nō
¶ Item auditum sepius esse propter ipsam
tam . non tamen uicium . quod aliquis bonus
in tantum se elongaret a colloquio talis
de hoc uicio . licet non ad pertrahendum
sed ad detestandum s. uicium . quoniam
sonus uocis procedit . ¶ Item pec
catum sodomiticum grauissimum est .
nec remittitur alicui in noua
tum confitentur . si presbiter . et hoc
apud apostolicos episcopus . et

[illegible] mala [illegible] orta sit . et attende omnibus

nephandas voluptates carnis. que
exercet bestialiter. atque inordinate
quas beatus paulus vocat passiones igno
minie. in epistola ad romanos. ubi dicit hay
mo. Voluptates carnis si delectent
sunt passiones nature non nominande. quia
huiusmodi abusiones et feditates scelerum non
sunt digna relatu. et qui committit huius
modi peccata et impenitentes moriuntur
in inferno sepeliuntur. Amplius contra tales
passiones peccatores. sanctus Judas tha
deus in epistola sua canonica dicit. Sic
sodoma et gomorra et finitime ci
vitates simili modo exfornicate. et
abeuntes post carnem alteram fac
te sunt exemplum ignis eterni penam sus
tinentes etc. Nota quod dicit carnem
alteram. idem est ac si diceret. Mascu
lus est pollutus cum masculo. femina
cum femina. et quod dicit exfornicate i.
extra naturam. sunt fornicate. Secundum
quia tales sunt digni. non solum mor
te temporali. sed et eterna. Idem scribit. Fac

sc̄ exemplū ignis eternī penas sus-
tinentes. Que mala inde orta

Consequenter sit, et cottidie oriantur.

videamus quod mala inde orta sit
et oriantur cottidie. Et ideo est dicendum
quod hoc vicium fuit unum de principa-
libus causis quare deus diluuium in-
duxit. et genus humanum destruxit
ut dicit beatus ~~augustinus~~ in hystoriis
scolasticis in tytulo de causis dilu-
uij. Item quia laborat tali vicio so-
domiticos scilicet destructores hominum et
quasi pessimi emulatores. Onan filius
iude qui effudit semen i. sperma
super terram. et quia erat nimis malos
iniquus agebat. percussus est et se-
pultus in inferno. ubi nulla est re-
dempcio. Item ~~ysaias propheta~~ ait. hij
sunt qui sodoma et gomorra. i. mu-
ti a laude dei. et absque enorm-
itate peccatorum. Propterea maledicte
est ciuitates pentapolis sodomorum.

Que mala inde orta sit et cottidie oriantur

perdens sic primogenitum et nouissimum
filiorum dei. Item dominus christus enormita-
tem tanti criminis in tantum est detestatus sodo-
me ut conuerteret eam in mare mortu-
um. in quo nec piscis viuit. nec est
natat nauis. in quo sit homo. Item
illa aqua nec est natabilis. nec est
potabilis. Ibi ferrum natat et plu-
ma mergitur. Ibi sunt poma pulcherrima
exterius. interius autem plena fauil-
la et cinere. Augustinus ubi describit contra.
In eadem porro loco sunt arbores feren-
tes poma. que ad tactum deficiunt
et cinerescunt. emittentia puluerem
et fauillam. Item pro solo respectu vx-
or loth conuersa est in statuam salis.
quod significat deum velle nolle aliquod
vestigium illius peccati relinqui. ne re-
fricetur delictum sodome. quod est super
maximum peccatum. Huius peccati ener-
uati molles et effeminati sunt reser-
uati. qui ad perfectionis delicias.
Item nusquam legitur in veteri vel in nouo tes-
tamento aliquos peccatores ita grauiter

et puniendos sicut sodomitas. Unde col-
ligitur ex regula iuris canonici. scilicet
levacius est inultum quam innocentem con-
dempnatum. extra de ... q. 1. Nota auctoritatem
Item bene videtur pena culpe. scilicet sulphur
et ignis. quia sicut puniti sodomite qui
in ardore et fetore fuerunt libidinis.
Placuit enim divine pene parti respondeat.
scilicet quod mala ex peccato sodomitico orta
sunt. nunc videamus que cotidie ori-
untur. et quod ista. Nota de lege. Ex
propter ista eveniunt fames et pesti-
lencie et terremotus inducuntur. Ut in
auctoritate. Item supplicant contra nostram gene-
rationem. Item sodomite sunt adulte-
rii dei. impediunt et destruunt ge-
nus humanum. Videtur enim dicere tu
creasti homines ut multiplicarentur.
nos vero opera destruimus ut destruamus
ut tuum opus depereat. Quam penam
Sustinent sodomitico vicio
Sedent quia penam laborantes
puniuntur. sodomitico vicio laboran-
tes. et quod secundum legem divinam morte

... pena puniuntur sodomitico vicio laborantes
... peccati. et quod sit peccatum contra naturam.

morte moriatur moyses docet. Qui
dormierit cum masculo femineo coy
tu. uterque operatus est nephas. et
ideo morte moriatur. Item secundum
leges mundanas tales decollantur.
Unde Constantinus et Constans imperatores in lege cum vir
nubit in feminam viris porrecturus. Unde
versus. Servus perdit locum. ubi scelus
est id quod non proficit scire. Ubi
vir mutatur in aliam formam. ubi
amor queritur nec invenitur. iubent
leges insurgere. armari iura
et tales sceleris reos ultore gla
dio feriri etc. Item qui puerum
corrumpit pro tanto flagitio capi
te punitur vel pro eo in insulam dep
ortatur. Ut ff. de pe. dicta. Clericus vero pro
eo. secundum canones tales de
ponuntur penitus. et ad agendam
penitentiam in monasterium retrudantur
et recluduntur. Ut in c. ... de excessibus
clericorum c. clerici. Tamen videtur de

porco sc̄dm canones. q̄ tu de al
latro sc̄dm leges. Item ait dns
p alijs petis penā īfligen
da distat. quod sic patet nā benigni
tate videtur expulisse. nō expec
tās diucius sodomitas. Et statim
puniuit eos tali igne cele
sti misso. et sic detrusit eos in
infernum vbi puniet sine fine.

Que causa fuit huius peccati. et quid sit peccatum contra naturam.

Consequenter videamus que est fu
huius peti. et quid sit petm contra
naturam. ~~fuit aut expulsi~~. Causa
peti sodomitarum fuit habundancia
panis et vini. et ocii et ocium. et
abs alienatio et superbia vite. contra
quos ait moyses. Homines autem
sodomite pessimi erant. et peccatores co
ram domino nimis. Item aplūs in epis
tola ad Ro. Propterea tradidit
illos deus in passiones ignominie.

fuit causa huius peti. et quid sit petm contra naturam.

na fiāc eoꝝ mutaūnt n̄ale vsu
i eū vsu q ē cōt n̄am. Simlr ꝛ
masculi relicto vsu n̄ali femine
exarserūt idesidiis suis iuicē
masculi i masculos tpitudiem
opantes. Pt aut haymo. Na
turalis vsus ꝯ mos. vt vir et
mlr i vno coitu coeant. Cōt
n̄am est vt masculus masculū
polluat. mlr mlre ꝛc. Item
Amb. Hoc aut iratto ꝙ ꝓpter
ydolatriam hūano gēn̄ ꝯuenisse
se testat apls. vt fēia fēiam
masculus masculm tpi desidio
ad vsu ꝯtect declinaū. q est
mutare n̄ale vsu. i eū q est
cōt n̄am. n̄ sblato ꝯcessu
vsu alit vti q ꝯcessum est.
cū alia ps corpis no heat hūc
vsu datū a natura. Q eū ht
hō ꝯcessa ꝛ heata. i aliū vsu
ꝯuisa. ꝛ alit fcā q ꝯcessa

Nec pcta sc. Cōtra pctm sodomiti
Item cōtra pctm sodomitarum. ann
dit bis Ewangl' Adonicas tante
& tā pessime tēptudīs q̄n adm̄
racōm pertrit ī audictē. Vn̄
Ds q̄n ad miras & dubitas sr̄
tanto scelē īducat sic loquis.
Descēdā & uidebo ī credible est
hōies tam stam & scel' pre
tuq̄sse. Item nō q q̄tuor sunt
gn̄a pctorū q clamāt ad deū
Pctm siue uiciū sodomiticum.
Vn̄ In genesi. Clamor sodo
morū uenit ad me. Pctm homi
cidii. Vn̄ i eadē dcm̄ est caym.
Vox sāguīs fr̄is tui & cetera.
Pctm opp̄ssorū. i. illorū q opp̄
mūt alios. Vn̄ Eccī. ca. xxxv
Nonne lacrime vidue ad maxi
llā descēdūt. & exclamatio
eius sr̄ deducentē eas. Item
pctm illorū. q mercenarii re

Cōtra pctm sodomiticū.

tinet mercede. Vn iacobus i canonica
sua. Ecce merces operariorum. q mes
suerunt regiones vestras. q fraudata
ta est a vobis clamat. et clamor ipsorum
i aures dni sabaoth introiuit. Ideo
autem clamat ad dnm. quia i istis qua
tuor ius nature infringit et instar.
Sodomitico vicio contra naturam laborat.
In homicidio natura extinguit. In op
pressione naturali pietati ius infert.
In retentione mercedis mercenarij
naturali equitati contrariatur. Sciendum quod
hac turpitudine tempus. quod hoc cri
mine scelestius? In lege vero qui
peccata coniungit conuincit. scilicet
masculi cum masculo. et coitus ho
minis cum iumento. Vn legitur i
leuitico. Cum masculo non miscea
bis coitu femineo. quia abhomina
tio est etc. Hec vicia solet contin
gere. pi. q sup sic i caro. veteres cot
tidie delicatissimis cibarijs. quia
deus vetus est. quia noluit vacare

aliam bono exercicio. sed fabulis
et detractionibus. Vnde ipsi de facili
li capiuntur a temptatore hoc
vicio. ut viri docti et experti
per confessiones dicunt. qui solent
interesse. quedam animales copiam
mulierum non habentes. Quedam cor
dia et claustrales nullam in
orationibus habentes deuotionem. que de
lectant. et mentis meditacionem non
attendentes quod dicit psalmus. Venter
meo estuans. de facili leni
nitat in libidinem. Simul nam ante
audiuit dominum dicentem. Hoc genus
demonii eicitur nisi per ieiunium
et orationem. Et non quod dicit scriptura eadem
locum est. Quoniam pluritas dya
boli superat. ostendit dominus. ut sa
tam quoniam oracionibus et ieiu
niis est supplanda. et iram dei
in nos hoc remedio posse pla
cari. Carnalium enim mutabili
tas non vincatur nisi spiritus erue

cos mer. & etiam per ieiunium ma
ceret. Qui enim sanat oculum non sa
nat calcaneum. Sicut cuique ma
lo sua medicina est adhibenda.
passiones corporis ieiunio sanantur.
passiones mentis oratione fugantur.
Preterea notandum est quod sicut dicit
Isidorus. Quod ieiunium generale est non
tantum ab escis. sed ab omnibus ille
cebris carnalibus. & ab omnibus vi
ciis abstinere. Sic etiam oratio genera
lis non solum verbis. sed & moribus
que ad obsequium dei fideliter devo
tum generat. Unde dicitur. Sine intermissione
orate. quia qui non cessat orare non
cessat benefacere. Perutilime se
pe dum ad deum converti volumus mag
is a dyabolo impugnamur. ut vel adi
tum virtutis inveniat. vel expul
sionis sue vindicte iniuriam. vel
plerumque dum de oratione expellitur.
acriores temptationes excitat.

quam prius quam cetus pollue-
bat. Et ideo nullus desperare debet
quia ibi nullus prevalet morbus ubi
omnipotens interduxit manus. Quod
et ad primam recreandum est. Ex predic-
tis ergo patet quod hoc vicium grave
nimium est. Et non valet excusatio
quorundam qui dicunt quod est quedam pollu-
tio. Venialis pollutio est quia polluit
animam et corpus. Non tamen est illa que
in corpore dormientis fit. sed procul vi-
gilantis. Unde breviter dico quod omnis
pollutio extra vas naturale quocumque
modo fiat. licet iam multis modis
audiverimus in penali iudicio. quod
nec audemus nec volumus appellare.
est vicium contra naturam. Et omnes tali
laborantes sodomite censentur.
ut ex supradictis diligens lector
colligere potest manifeste. Incipit
tractatus de cardinalibus virtutibus xxv.

Post tractatum principalium
vitiorum sive capitalium

ordīe cōgruo ⁊ cōpetēti. tractan
dū ē de cardinalib; v̄tutib;. q̄ sūt
nūꝰ. Prudēcia. iusticia. fortitu
do. tēpancia. vt q̄ admisimꝰ p̄ vi
cia. recupemꝰ p̄ v̄tutes. ⁊ q̄ ab
stulit viciū. restituat v̄tus.
Hec sunt q̄tuor dicunt̄ cardinales
v̄tutes. ⁊ q̄i incipales. vl' prin
cipia sc̄. q̄ ab istis cete pcedūt.
q̄i a q̄bus dā incipis. vl' q̄ cete
ceas tamq̄ cea cardines v̄sant̄.
Primo g̊ agēdū ē h̄ ordīe. pri
mo vidēdū ⁊ cōsidārandū ē q̄ sit
p̄dencia. scd̄o i q̄b; cōsistat. ter
cio q̄ sint sp̄es p̄dencie. Quid
Prudēcia sit p̄dēcia.
Prudencia est bonorū ⁊ malorū rerū
vtrarūq; discrecio. cū fuga ma
li. ⁊ electōe boni. vtrarūq; p̄rit̄.
q̄ nō sufficit bona ⁊ mala a se
ad īuicē diuidē. s; cea bona ab
īuicē ⁊ mala ad īuicē. v bona
a melioribq; v̄ minꝰ bonis. ⁊ ma
la a peioribq; v̄ minꝰ mal'. ⁊ nō
sufficit ista discrecio n̄ seq̄t̄ boni

electio et mali aspernatio. Prudentie sequitur cum fuga mali et electione boni expressius patet. quia in quibusdam consistit prudentia. scilicet in discretione bonorum et malorum et in istorum electione et illorum aspernatione. Dividitur autem prudentia in has species. intelligentiam. providentiam. circumspectionem. docilitatem. et cautionem. **Quid sit intellectus.** vernunf tichkeit

Intellectus est comprehensio quandorum quibus oportet generandum accipere postea discernere. secundum illud Salomonis. palpebre tue gressus tuos precedant. **Quid sit prudentia.** fursich tichkeit

Providentia est potentia vel potestas que movet futura secundum presentia. ut si videamus aliquid ex tali occasione in tale vicium cecidisse. metuamus futurum ne in consimile decidamus vicium. **Quid sit circumspectio.** umbsich tichkeit

Circumspectio est cautela contrariorum viciorum quando fugimus avariciam quod caveamus prodigalitatem. Dicitur autem esse

[illegible] magistri

spernis. eo quod circumspiciat hanc vir
tutem. Salomon persuadet dicens. Cir
cumspectio conservabit te et tutum dec
tus custodiam permisit eam. ne si
hunc hostium claudas. ex alia par
te aditum pandas. Quod sit docili
Docilitas est potentia tas
erudiendi. Sunt autem docilitas que
docendi habilitas. Hec autem est ve
ra docilitas. ut prius te deinde
alios doceas. Unde Salomon. Fili bi
be aquam de cisterna tua. et fon
tes tui deriventur foras et in pla
teis aquas divide tuas. Quid

Iunxi dixit.

Astucia est prudentia sit cautio.
discernendi vicia a virtutibus speciem
preferentia. unde dicit ysidorus.
Quedam vicia virtutum speciem prefe
runt. unde per maculis sectatores
suos decipiunt. quod sicut sub velamine
ne virtutum celant, ita sub prete
xtu iusticie crudelitas agit. et
remissio mansuetudo dicitur. et ne
gligencia diligencia. et dicit gregorius.

Sepe vitia se ingerunt et se vir-
tutes esse mentiuntur. ut tenacitas
parsimonia. effusio largi-
tas. crudelitas zelus iustitie.
remissio pietas velit videri.
ut xlj. d. cap. sepe. Quid sit
iustitia i. reddere
eligitur.

Sequitur de iustitia
de qua hoc ordine agendum est.
primo quid sit. secundo in quibus consistat.
tertio que sint species iustitie. Iusti-
tia est virtus cuique ius suum tri-
buens. communi utilitate servata.
suum possumus dicere. vel suum secun-
dum precepta. vel suum convenientis. Nec sine
hoc addit communi utilitate servata.
Aliquando est aliquis dignus pena.
quam ei dare iustum est. tamen propter
scandalum aliorum aliquando non infli-
gitur. Aliquando minori pena dignus
est. tamen maior infligenda est ad
cautelam. Aliquando excusabiles sunt
pene. aliquando remittende. In duobus
autem consistit iustitia. in hoc
quod reddit deo quod suum est. et proximo
quod suum est. Salomon habet in duabus speciebus

alia ad reddendum

dicitur iusticia. quarum vna pertinet
ad reddendum deo quod suum est. et proximo
quod suum est. Unde omnes virtutes ad iu-
sticiam referuntur quodammodo. quia in omni virtute
est reddere deo quod suum est. et proximo
quod suum est. Unde omnes virtutes vel
ad deum diriguntur. unde racionabiliter iu-
sticia dicitur virtus cardinalis. quia circa
eam omnes volvuntur. quasi circa cardinem.
Possunt etiam omnes virtutes refer-
ri ad peccatum. Omnis enim virtus consistit
in declinacione boni. et abhominacione mali.
Dividitur autem specialiter in has species.
quarum quedam sunt ad reddendum deo quod dei
sunt. quedam ad reddendum proximo quod proximi
sunt. Hec autem sunt species iusticie.
religio. pietas. servitus. vindic-
ta. innocencia. gratia. reverencia. ami-
cicia. concordia. Quid sit re-
[illegible] Religio est virtus ligio. i.
quedam superioris vite. Unde religio
dicitur a religo religas. quia hac vir-
tute religamur divino cultui. Con-
sistit autem religio in [illegible] Con

diligendo deum. et reddendo gratias deo.
et exhibendo cultum debitum deo. Di-
ditur autem religio in has species.
fidem. spem. et caritatem. Ad
Fides est — sit fides .i. realiter credulitate
perceptio veritatis rerum cum asser-
tione. sine cavillatione cogitatione. Aliter
describit apostolus fidem in epistola ad
hebreos sic dicens. Fides est substan-
tia rerum sperandarum. argumentum
non apparentium. Fides est veritatis per-
ceptio. quia error non est perceptio ali-
qua. sed quia aliquando veritatem percipimus
non tamen firme assentimus. quando
aliquis opinatur. aequaliter ei assen-
tire. sed quia aliquando percipitur veritas
et adhibetur firma credulitas.
mediante lumine naturali et cavillatio. Ad-
ditur vero sine cavillatione cogitatione. quia
cum cavillatione cogitatio pervenit ad
aliquid probandum. non est fides sed
scientia. Fides est super opinionem
et infra scientiam constituta. Unde
hec descriptio fidei generalis est tam

forte q fidei iformi & informa
te conueniens. tn pollicetur q catho
lica. Specialr aut fides catholica
sic pluceaut a quibusda describi.
Fides catholica e perceptio rer
inuisibilium. veritatis ad xpianam
religionem ptinentiu. Res i
visibiles dicuntur hec secdm theo
logos. q nec sensu nec intellectu
coprehendunt. sz solummodo creduntur.
ut ea q fides catholica de uni
tate trinitatis & de trinitate unitatis
& de consilibus testatur. quaru cog
nitiones cause siue naturales rones
no pueniunt. sz solum creduntur.
Vn Greg. Fides no hz meritum
cui humana ro pbet experimen
tum. Item. Fides est rer
e argumentu q apparere no
possunt. q ei apparent fide non
hnt. sz agnitionem. Quid sit spes.
Spes e virtus principaliter
quia speramus premiu eterne vite.

uisionem mentis reddendum. Est autem
spes est in qua salus nostra consistit. quia
de terris animas velut quibusdam ca-
thenis alligatas dependentibus ingre-
dientes evehit ad superna. Quid sit

Caritas est virtus caritas
qua ad deum diligendum et proxim-
um movemur. Deum super nos. proxi-
mum iuxta nos. secundum hoc dicitur.
caritas in dilectione dei et proximi.
~~sive amor~~. Per amorem dei amor
proximi gignitur. et per amorem
proximi amor dei nutritur. Ysidorus
~~de summo bono libro ii capitulo iii~~. Cari-
tas in dilectione dei et proximi constat. Ser-
vat autem ille dilectionem dei. qui a cari-
tate non dividit proximum. Quia a fraterna
societate secernitur. a divine carita-
tis participatione privatur. Nec po-
test deum diligere. qui nescit proximum
diligere caritate. Christus deus et ipse est
Totum ergo Christum non diligit. qui
hominem odit. Honor dilectionis
est non odire personas sed culpas.

Addita est hic auctoritas

Additur hic auctoritas

Sed quia de caritate plene tractauimus in sum-
ma quam scribimus de penitentia. ideo ad p-
sens leuiter vestigio pertransibimus.
Hec tres virtutes specialiter pertinent
ad religionem. Quid sit pietas.
Pietas est virtus qua parentibus
honorem debitum exhibemus non so-
lum in reuerentia. verum etiam in neces-
sariorum exhibicione. Quid sit se-
Seueritas est virtus que contra ueritas.
vim vel iste seueritatem. districte
agimus in suppliciis reddendis.
ut non relinquimus sine pena debita.
Hugo de sancto victore. Seueritas ser- Addita e / hi auctas
uat honestatem. castigat leuitatem.
tenetur ab indoctis. Ipsa est decor
senum. virga iuuenum. ornat p-
latorum personas. commendat ħm
virtutum. Quid sit vindicta.
Vindicta est virtus qua repulsamus
vim vel iniurias nobis illatas. Sed
si aliquis consideret inter hec duo
seueritatem et vindictam non esse vir-
tutes. Cum enim omnis virtus a natura
principium habeat. et sit habitus naturalis

virtus ultionis. Severitas vel vindicta
per [illegible] vim et [illegible] qua
a natura. Indultum est ei homini
[illegible] ut illatas sibi pro-
pulset iniurias. Quid sit in-
Innocencia est quelibet nocencia.
iniectus. omnis iniurie illacionem non
formidans. Quid sit gracia.
Gracia est virtus qua beneficiis nos-
tris racione benefactorum grati tenemur.
Reverencia est Quid sit reverencia.
virtus qua personis vel aliqua prelacione
similiter debitum honorificacionis cul-
tum exhibemus. Hec dividitur in duas
species. veneracionem et obedienciam.
Veneracio est virtus Quid sit veneracio.
qua reverenciam exhibemus ma-
ioribus in corporis humiliacione. ges-
tu et multi verborum emissione. Quid
Obediencia est virtus sit obediencia.
cum deliberacione iuste iussionis ef-
fectus. Nisi cum iussio fiat cum
discrecione. cum deliberacione cum iuste
non tenemur obedire prelato.

Dis aut i duas spẽs obediẽa.
Vna ẽ q̃ obediẽtiam suscipiẽdo spõte
m q̃ michi' m̃e volũtatis debet
intus ẽẽ. q̄r nõ deliciu' spõrem
appete. Alia vo i suscipiẽdo adu̇
sitates. vbi deliq ẽe volũtas m̃a.
Prima eni ẽ eblãdies desiderit. Vn
~~lege vitiq q r~~ Sciẽdũ sciẽmorte ẽ.
qd obediẽa aliqñ si de suo aliq̇
hueit nulla ẽ. Aliqñ si de suo
aliqd nõ hueit minima est.
Nã cũ huius mũdi successus p̄ci
pit'. cũ locus supior impatur.
is q̇ ad pcipiẽda h' obedit. obe
diẽ sibi virtutẽ euacuat si ad
hec ex p̃pio anhelat. Neq3 enĩ
se sb obediẽa dirigit. q̇ ad pcipi
ẽda hui' vite p̃spa libidini
p̃pie ambicõis seruit. Rursus
cũ mũdi despect' p̃cip̄. cũ pbra
adipisci ⁊ cõtũelie iubet'. nisi
ex semetipso animus appetat. obe
diẽ sibi meritũ minuit. q̄r ad
ea q̃ in hac vita despecta sunt

invitus nolensque descendit. Sed que ergo obediencia in adversis aliquid habet. in prosperis vero nichil omnino de suo habere. (*margin:* Ysaie)

Misericordia est **Quid sit misericordia**
virtus per quam animus in calamitatem
movetur. **H**ec quidem virtus quedam est
collecta caritas vel iusticia dei
dicta solet. **Unde in psalmo** dispersit
dedit pauperibus etc. **H**ec virtus spiritualis
est ideo quia hac racione quia dum quedam
necessaria indigentibus misericorditer mini-
strata illis reddimus non nostra
largimur. **Quid sit concordia.**
Concordia est virtus conciues et
compatriotas identitate iuris et propri-
etate iuris instituens vel cohabi-
tacione spontanee vinciens.
Fortitudo **Quid sit fortitudo.**
est immobilis contra adversa
sti labor et periculorum susceptio.
Ad fortitudinem quoque referuntur
quecumque faciunt nos in adversis con-
stantes. **H**ec autem sunt illa. **M**agna-
nimitas. fiducia. securitas.

magnificencia. constancia. firmitas.
paciencia. perseuerancia. longani
mitas. humilitas. Quid sit for
Fortitudo est virtus que nec titudo.
aduersitatis terroribus frangitur
nec prosperitatis blandimento ele
uatur. Quid sit magnanimitas.
Magnanimitas est virtus spon
tanea difficilium aggressio. Quid
Fiducia est certa sit fiducia.
spes animi inchoata rerum ad
finem perducendi. Quid sit securitas
Securitas est incommoditatem
inminentes. et rei inchoate quod fi
perduc nes non formidans. Quid sit magni
Magnificencia est virtus animi ficencia.
arduorum. et preclarorum dans con
summacionem. Quid sit constancia.
Constancia est animi firma stabilitas
et in proposito perseuerans. Quid sit fir
Firmitas est virtus animi mitas.
omnia equanimiter portans. Quid sit
Paciencia est virtus et vis paciencia
animi inmeliorum et omnis
aduersitatis impetus cum tranquillitate.

sustinens. Quid sit perseverancia

Perseverancia est animi firmitas in bono proposito usque ad consumationem pertingens. Quid sit longanimitas.

Longanimitas est virtus qua pacienter eterne vite premium expectamus. Quid sit humilitas.

Humilitas est virtus per quam animus in nullo se extollens, et nichil boni sibi ascribens. ex tocius cordis deiectum fert habitum. Inter has virtutes ponitur mansuetudo computatur.

Mansuetudo Quid sit mansuetudo

est animi virtus qua ipse se tolerabilem reddit. Ad fortitudinem possunt referri omnes virtutes, quia in omni virtutis opere quadam modo resultat effectus fortitudinis. Quid sit

Temperancia Temperancia principaliter est virtus animi, cum sit et potencia resistendi illecebris viles motus in perfectis delectabilibus. partes huius potencie adhuc pertinentes. Hec erunt scilicet. Continencia. castitas.

pudicicia. sobrietas. moderacia
honestas. abstinẽcia. vẽcundia.
modestia. Qd sit cotinẽcia.
Continẽcia ẽ v̾tus abstinen
di ab illecebris. Qd castitas.
Castitas ẽ v̾tus. sb iugo ra
cois. ipetũ libidis refrenans.
Pudicicia Qd sit pudicicia.
est v̾tus. nõ solũ ipetus libi
dis cohercens. verũ ecia signa
cohibens. Signa aut libidis
st hec. gestus corpis. affectus
mẽtis. l vestis. Et ista differen
cia est int̾ pudiciciã et casti
tatẽ. Castitas eĩ refrenat
motũ. pudicicia v̾o motũ et
signũ. Castitas divid in tres
ptes. sive spẽs. In statũ v̾gina
lẽ. cotinẽcia viduale. et pudi
cicia coniugalẽ. Qd v̾ginitas.
Virginitas ẽ v̾tus. q ho sic re
frenat mot9 concupiscẽcie carnalis.
q nõ iaperit lubricũ carnis.
Continẽcia Qd cotinencia.
viduali ẽ v̾tus. qua post expi

incitamentum luxurie. non amplius se subiciet
concupiscencie. Quid sit pudicicia.
Pudicicia coniugalis est virtus
qua per unionem sacramenti reue
lat carnale commercium. Quid sit
Sobrietas est virtus. sobrietas.
qua excessum cibi et potus cohibemus.
Parcitas. Quid sit parcitas.
est virtus. qua retinemus retinen
da. sicut largitas est virtus. qua
damus danda. Unde largitas ad
parcitatem potest reduci. Humilitas di
viditur in tres partes siue gradus.
Primus est in quo homo humiliat se ma
iori. et non preferre se equali. hic vo
catur sufficiens. et iste gradus est
necessarius omni iusto. Secundus gradus est
subdere se equali. nec preferre se mino
ri. et hic dicitur habundans. Tercius perfectus
est humiliare et subdere se minori.
et hic dicitur superhabundans. in quo est
omnis iusticia. Vel parcitas
potest dici virtus mensuram refec
cionis non excedens. Quid moderancia.

appetitu

Moderancia est aliorum motuum im-
perio racionis moderamine. Quid sit
Honestas est nec honestas.
lautiora querere fercula. nec exqui-
sitiori apparatus operam dare. Quid
Abstinencia est abstinentia.
statutum tempus prandendi non preveni-
re. Et est differencia inter abstinen-
ciam et continenciam. quia abstinen-
cia est in cibo. continencia in coitu.
Verecundia est Quid verecundia.
feda et superflua verba reprimere.
Modestia est Quid modestia.
corporis ornatus et cura necessa-
rie supellectilis in mensura re-
rum usum. Hee virtutes speci-
aliter ad temperanciam pertinent. Omnes
tamen ad temperanciam reduci possunt.
quia cum virtus sit medium viciorum
utrimque redductum. In omni virtute
potest considerari extremis temperancia.
Ubi medium est superfluum et minus quam
diminutum. Contingit dictum
temperancia. Contingit pugnaturum

fortitudinē. Sic etiā gīm̄ virtut̄ p̄
dicat. p̄t igitur misericordiam̄ iu$s$
ticiā. Vel aūt v̄tus ē vi. q̄d
ē necitas. vl' q̄i vi stans. quia
scdm eā resistit vicio. Nulla ē
potēcia v̄tus dr̄. cui9 vsu ale
q̄d viciū nō opponit. Vn̄ casti
tas q̄ resistit luxurie v̄tus ē
scitur. & sic de aliis. Q In vsu ar
v̄tutis duo s̄t necīa. s. officium &
finis. Vn̄ q̄uis ille ē castus
nō apd' deū. s; apd' hūanū fa
uorē. Vel q̄ īpotens vt castita
tis. castitatē h; in officio. s;
v̄tus nō est. q̄ caret fine de
bito. q̄ nō h' facit apd' deum.
Ite si q̄ i vno criminali consistēs
alii resistit vicio apd' deū. tal
obseruat finē debitū. s; caret
debito officio. dū iacet i alio.
Qui ēm vult placē deo. ab oib;
se abstinet. Qui aūt deliquit
ī vno reus ē om̄. Vn̄ g°.

vnus virtutis i duobz consistit.
in officio et fine. Sola voluntas
no est virtus. qr multi ph'i volue
runt abstinere s; no ppt deum.

Explicit tractatus bonus de con
fessione. Incipit tractatus de penitencia
alius de confessione.

Cupiens generaliter aplicare
confiteri diligenter recogitet
omnes annos suos. dies. tpra
et momenta i amaritudine vite sue.
et de omibz malis q gessit. a prin
cipio peccare potuit. sic d. Ego
peccator indignus et pvilis. fedus
et noxius. tibi dno deo optimo. bte et
virgi. et aplis petro et paulo. et oi
bz scis et tibi pri confiteor oia pcta
mea. queq; comisi in conspectu tuo.
i cogitationibus illicitis. delecta
cionibz pravis. omibz neglegentijs omi
bz diebz vite mee. Et primo